

SITUATION

S

T

L

M

#234

FEBRUARI 2017
ÅRGÅNG 22

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

MED ANDRA ORD

EFTER KRAVALLERNA
EN FÖRKLARING TILL HUSBY

KARIN FRANZ KÖRLOF
SVERIGES "SHOOTING STAR"

RÅTTORNA
INTAR STAN

NYCKELN TILL
STOCKHOLM

MAGNUS

*"Va fan, Freddie Wadling säger att jag sjunger
bäst i Sverige, ska jag inte sjunga då?"*

CARLSON

MARTINA MONTELIUS TARANTULA WALTZ ERIKA LINDER ROCKY PÅ SPRITMUSEUM ANNIKA NORLIN

NALEN

LUCKY CHOPS

LÖR 18/2

DANSKVÄLL PÅ NALEN

LÖR 4/3

KEHLANI

LÖR 11/3

JOSHUA RADIN LÖR 18/3

STEVE HACKETT

LÖR 8/4

DANSKVÄLL PÅ NALEN

LÖR 22/4

FRANCES

TIS 25/4

THE HANDSOME FAMILY

ONS 10/5

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ

WWW.NALEN.COM 2017

JOEL NILSSON

18 "JAG KAN TÄNKA I OLIKA SITUATIONER ATT 'VAD SKULLE JOE STRUMMER HA TYCKT?' VILL INTE ATT HAN SKULLE HA BEHÖVT SKÄMMAS."

Magnus Carlson vill göra något av låtarna han sjunger och inte svika sina gamla punkhjärtar i The Clash.

ARON LANDAHL

28 "BRUNRÅTTORNA ÄR VÄLDIGT FRAMGÅNGSRIKA DJUR. DE ÄR SMARTA."

Gudrun Wessnert, råttkännare på Medeltidsmuseet.

MAGNUS SANDBERG

14 "DET ÄR SÅ KALLADE EVOLUTIONSLÅS, SOM ÄR ETT SLAGS HAKLÅS."

Låssmed Per Lind om vad Stockholmarna vill ha i dörrarna.

12 Karin Franz Körlof

"Branschen är mer fyrkantig i Sverige. Den är liten och privilegierad. Scenskolan är ett måste för att passera genom nålsögat."

34 Husby efter kravallerna

Med antologin *Bortom kravallerna – konflikt, tillhörighet och representation i Husby* försöker sju forskare förklara vad som hände.

36 Med andra ord

Det har hänt att översättaren Anna Lindberg fastnat i Urban Dictionary när hon letat efter ett ord. För att skilja författaren från språket.

56 Svepet

Annika Norlin, The Tarantula Waltz, Martina Montelius, Rocky på Spritmuseum, Emelie Lindblom, Vi&Dom, Jennie Abrahamsson och Zelda.

7 Erika Linder

"Jag fick en strålande chans till att göra audition för *Below Her Mouth*."

8 Gata fram och tillbaka

Två gasbehållare, brevbärare på cykel och en byggställning på ett flak.

10 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

11 Krönika: Maria Hagström

Tar ordet.

40 Krönika: Stolt

Som scen en söndag.

42 Min plats i stan

Cari Biström och Jonny Sjöblom vid Norrlandstågen på Centralen.

44 Livet med Situation Sthlm

Försäljarna svarar från hjärtat.

55 Korsord

63 Dåtid sthlm

Februari 2003.

64 Brillant

Tatuerare Victoria Sundqvist.

66 På hörnet

Bergsgatan/Pilgatan.

ANTON LINDGÅL

Om livet med Situation Sthlm

DET FÖREGICKS EN viss hantering med rubriken.

Dels ville vi ha den på två rader, dels att den skulle gå ut ganska jämt eller i alla fall se grafiskt stilig ut monterad. Plus att den med några enstaka ord skulle kunna ge vid handen vad reportaget handlade om – det breda penseldraget direkt.

Artikeln i fråga handlar om en av två årliga enkäter som medarbetarna på Situation Sthlms sociala verksamhet ger tidningsförsäljarna möjligheten att besvara. Vilket är ett av flera sätt att bland annat få veta deras synpunkter på tidningen och hur de upplever att det fungerar här på redaktionen och distributionen på Timmermansgatan 38.

Jag ska inte tråka ut er med alla de olika rubrikförslag som knackades upp och bort från skärmen innan vi hittade det rätta, men efter lite resonemang föll valet på "Livet med Situation Sthlm".

För det är i grunden vad det kommit att handla om – livet med Situation Sthlm. Vi har funnits på gatorna i 22 år i sommar. Många av våra relationer med försäljarna sträcker sig långt tillbaka i tiden, vi vet att Situation Sthlm kommit att utgöra en betydelsefull del i deras liv.

Läs Maria Hagströms artikel om svaren i enkäten på sidan och möt Ingmari Olofsson och Jonas Svensson, samordnare i Situation Sthlms sociala verksamhet.

EN UTTALAD OCH förutbestämd strategi inför intervjun med Magnus Carlson var att inte tala om varken Bajen, Kvarnen eller Söderstadion. Läs David Bogerius intervju på sidan 18 som i stället kom att handla om sång-röst, skuldfrihet, vad Freddie Wadling påstod och vilken roll jazzen kom att spela i hans liv. Plus en hel del annat.

Rättor finns det i stan. Många. Så många att rättgiftet inte längre biter och de syns mer och mer på gatorna. Men är det farligt eller bara obehagligt? När kom rättorna till Stockholm? Varför trivs rättorna så bra här? Läs Maria Hagströms omfattande reportage på sidan 28 om rättorna och deras relation till Stockholm. Med allt vad det innebär.

Försommaren 2013 brann bilar i Husby och uttryckande poliser möttes av stenkastande ungdomar. Men vad var det egentligen som hände? Och varför hände det på det sätt det gjorde? Med boken *Bortom kravallerna – konflikt, tillhörighet och representation i Husby* försöker sju forskare ta reda på just det.

Okej. Det var fyra av texterna i månadens nummer. Finns mycket mer. Bläddra bara vidare.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationist "Jag ritar världar uppbyggda av skuggsidor – och rättor, som i detta fall. Tusch och stålstift är mina främsta verktyg."

Aron Landahl

GÖR: Illustratör och sjuksköterska. Har gjort illustrationerna till reportaget om rättor i Stockholm på sidan 28.

"JAG RITAR VÄRLDAR uppbyggda av skuggsidor – och rättor, som i detta fall. Tusch och stålstift är mina främsta verktyg. Har tittat som tätt noj över att få förlitningsskador i händer och ögon. Jag jobbar också deltid som sjuksköterska.

HAR GJORT EN undersökning genom intervjuer med hemlösa missbrukare i Uppsala om deras upplevelse av vårdtillgänglighet. I Uppsala finns en

läkarmottagning enkom för hemlösa människor, men bemötandet från vården i övrigt var enligt beskrivningarna fördomsfullt och bristfälligt på flera plan, tyvärr."

Jenny Lindroth

GÖR: Verksamhetsansvarig för Situation Sthlms sociala verksamhet.

"TVÅ GÅNGER PER år genomför vi på Situation Sthlm enkäter med våra försäljare. Det är ett bra sätt för oss att få veta direkt från försäljarna hur de uppfattar oss och vårt arbete och vi kan också nå många av dem och få ytterligare inblick i hur deras verklighet förändras. I det här numret skriver reporter Maria Hagström om den senaste enkäten vi gjorde i höstas.

VÅRA ENKÄTER HANDLAR om lite olika saker, allt från hur försäljarna av tidningen upplever jobbet, innehållet i tidningen, andra projekt vi driver och hur de upplever oss som jobbar här. Rösterna från försäljarna är alltid lika värdefulla och vägleder oss i vår ambition att bli bäst på det vi gör – att bli den bästa gatutidning vi kan bli."

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 95390

Reportör
Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Art Director
Johan Olsson

Webbredaktör
David Bogerius

Redaktionsråd
David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur
Helena Gunnarsson

Medverkande skribenter
Henrik Emilson

Medverkande fotografer och illustratörer
Marc Femenia, Anneli Hildonen,
Martina Holmberg, Aron Landahl,
Henric Lindsten, Joel Nilsson, Magnus
Sandberg, Jesper Waldersten

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida
www.situationsthlm.se

E-post
red@situationsthlm.se

Tryck
V-Tab 2015

Räckvidd

128 000 läsare
(Orvesto konsument 2016:2)

Upplaga
27 200 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION

VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Styrelse
Hans Larsson (ordförande), Ulf Stolt,
Rainbow Sweden

Ekonomi
Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress

Timmermangatan 38
118 55 Stockholm

Tel
08-545 953 81

Fax
08-668 79 09

Organisationsnummer
55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro
pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET
Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare

Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jonas Svensson
jonas@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution
08-545 953 81

Öppettider
Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro
pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisationsnummer
80 24 11-1497

ANNONSERING & PRENUMERATION

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Catharina Persson
catharina.persson@mediakraft.se
tel. 070-421 02 80

Robert Wallner
robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration
12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se

I huvudet på läsarna

"Tar avstånd från den horribla tecknade serien om Jesus."

Vad gäller vid Swish?

Tack för bästa tidningen, jag köper den så ofta jag är i Stockholm och har nästan alltid betalat cash. Men i dag betalade jag med Swish och då visade det sig att det inte gick att dricka den supertrevliga säljaren. Varför är det så? Kan man inte få swisha vad man vill?

JENNY

SVAR: Det stämmer som försäljaren har uppgett. Skälet till att man inte kan använda Swish för att skänka pengar är att Situation Sthlm inte driver eller ska fungera som en bankverksamhet, varje transaktion kostar och Situation Sthlm står för den kostnaden. Systemet finns som alternativ till kontanter och är endast avsett för köp av tidningen.

Om Swish används för transaktioner av pengar annat än för tidningar äventyrar det vår grundläggande verksamhet vilken är att skapa jobb till våra försäljare genom att sälja tidningen. Vi vill ju att fler köper tidningen, inte färre. Att köpa tidningen sysselsätter våra försäljare, det ger jobb och skiljer oss från välgörenhet och donationer.

Hoppas du fick svar på din fråga.
JENNY LINDROTH, ANSVARIG FÖR SITUATION STHLMS SOCIALA VERKSAMHET

Kommer aldrig mer köpa tidningen

Jag protesterar mot och tar bestämt avstånd från den horribla tecknade serien om Jesus som finns införd i ert oktobernummer 2016. Den tyder på ytterst dåligt omdöme. I egenkap av kristen läsare reagerar jag mot påhopp som detta. Det skulle

aldrig falla mig in att i framtiden köpa er tidskrift.

LARZ GUSTAFSSON, GÄVLE

SVAR: Vi lever lyckligtvis i ett land där man inom ramen för press- och yttrandefriheten är tillåten att i skrift och bild fritt uttrycka åsikter också om religiösa personer. En del av den friheten kan ibland innebära att någon, i det här fallet du, råkar ta illa vid dig – tyvärr är alternativet värre än det eventuella, för dig snart övergående, obehaget.

ULF STOLT, CHEFRED & ANSV. UTG. SITUATION STHLM.

Novembervägen kom fel

Vill bara påpeka att ovannämnda väg ligger i Älvsjö. Den är alltså långt från Årsta, som du skrev i novembernumret #231 2016.

Hälsningar

BENITA JANSSON

Hamnade i Årsta

För ovanlighetens skull blev det lite fel i novembernumret 2016 av Situation Sthlm.

Sjättenovembervägen hamnade i Årsta, såväl i innehållsförteckningen som i rubrik och ingress. Men som många vet finns den vägen inte i Årsta utan i Älvsjö. Eller var det bara för att kolla läsarnas uppmärksamhet?

LARS ALLERT

SVAR: Ja, det blev rejält fel. Någonstans mellan min hjärna och mina fingertoppar på tangentbordet råkade Älvsjö förvandlas till Årsta. Ber om ursäkt för det.

ULF STOLT, CHEFRED & ANSV. UTG. SITUATION STHLM.

Skriv till I huvudet på läsarna

Situation Sthlm, Timmermansgatan 38, 118 55 Stockholm. Fax: 08-668 79 09. Mejl: red@situationsthlm.se. Skriv namn och postadress (om du har någon). Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LIFELINE PRESENTERAR
EN FÖRESTÄLLNING AV SANNA BRÅDING

FÖR MYCKET AV ALLT PÅ TURNÉ

REGI ÖZZ NÜJEN

"Livet blir inte alltid som man tänkt sig, det blir oftast bättre. Men det är du själv som måste se till att göra det bra."

SANNA BRÅDING

SVERIGETURNÉ VÅREN 2017

PREMIÄR! STOCKHOLM, RIVAL 16 MARS
GÄVLE TEATER 17 MARS
VÄSTERÅS KONSERTHUS 18 MARS
VARBERGS TEATER 20 MARS
LUND TEATER 22 MARS
VARA KONSERTHUS 23 MARS
JÖNKÖPINGS TEATER 24 MARS
MALMÖ, PALLADIUM 27 MARS
GÖTEBORG, STORA TEATERN 28 MARS
KRISTIANSTAD TEATER 30 MARS
YSTAD TEATER 1 APRIL
KALMARSALÉN 2 APRIL
UPPSALA KONSERT & KONGRESS 9 APRIL

BILJETTER UTE NU PÅ SANNABRADING.SE/FORMYCKETAVALLT

HUVUDSTAN

Spionspår på Östermalm

HEMLIGHETER Den som går med på Stadsmuseets vandring "Spioner, C-byrå och en svensk tiger" får veta varför svenska företagare smugglade in information om polska koncentrationsläger till Stockholm. Likaså besöka adressen där den hemliga C-byrå hade sitt säte. Det och mycket mer spännande information om alla spioner som fanns i Stockholm under andra världskriget.

Varför går vandringen just på Östermalm?

– Det var där de flesta spionerna höll till. Det sågs att det beror på att många av gatorna där var raka så att det var lätt att ta sig därifrån om man var förföljd. Men det beror nog mer på att Svenska försvarshögkvarteret

FOTON: ADRIET, 1939/STADSMUSEET

hade sitt säte där, liksom andra högkvarter och legationer. Många samarbetade, säger Johan Theodors-son som leder vandringen.

Spionvandringen på Östermalm genomförs 12 februari, 15 mars och 11 maj och tar ungefär två timmar.

GERD ERIKSSON

"Vi dricker alkoholfri öl, äter sockerfritt godis, men kärleken kostar, den förälskade faller hand-löst. Men vågar dagens moderna människa falla?"

Regissören Frida Röhl inför premiären av *Dumma jävla mås* 27 januari på Stadsteaterns Lilla scen.

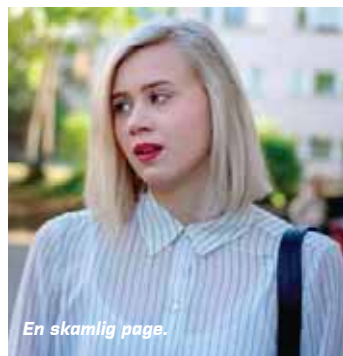
Blond page från *Skam* gäller nu

FRISÖRTÄVLING Den 11 februari är det dags för tävlingen Årets Frisör 2017 på Vasateatern.

Frisörer från hela landet tävlar i flera olika klasser. Och det är många frisörer med från salonger just i Stockholm. En av dem är Sofia Geideby som tävlar i klassen "Årets Avantgarde".

– Att tävla är ett sätt att utmana sig själv och att få utlopp för sin kreativitet. Det är också ett sätt att stärka det egna varumärket. Och att tävla i just Avantgarde är skitkul, då får man ta ut svängarna ordentligt.

Sofia Geideby har tidigare vunnit priset som Årets Frisör 2012 och 2014. Till vardags jobbar hon på salongen Björn Axen där hon klipper både kvinnor och män.

En skamlig page.

Finns det någon speciell frisyr som alla vill ha i Stockholm just nu?

– Ja, kvinnor från 40 år och nedåt kommer in med en bild av Noora i TV-serien *Skam*. Alla vill de ha samma blonda page som hon.

GERD ERIKSSON

Nina Simone i Tumba

TEATER Den 19 februari ges föreställningen *Nina – a story about me and Nina Simone* på Tumba-scenen. Det är skådespelaren och sångerskan Josette Bushell-Mingo som med hjälp av tre musiker speglar Nina Simones – liv, och sitt eget – liv, via text, musik och sång.

Det handlar om två kvinnors hopp, drömmar, sorg och framgång.

Föreställningen visas även på Södra Teatern den 16, 17 och 18 mars.

Josette Bushell-Mingo

URBAN JÖREN

GERD ERIKSSON

Fågelskäda Strömmen

KIKA Det öppna vattnet runt Strömmen ger fåglar av alla de slag goda chanser till övervintring. Det ger också stockholmare möjlighet att se dem på nära håll. Allt i från knölsvan och vitkindad gås till skäggdopping, fiskmå och gråsparvar finns att skåda.

– Mellan 15 och 20 arter söker sig regelbundet till Strömmen under vintern eftersom vattnet är öppet och för att de vet att de får mat där. Visst äter de bröd, men vitt bröd innehåller inte så mycket näringsämnen. Torkad majs, havre och olika fågelfröer är bättre om man vill mata dem, säger Daniel Stenberg på Stockholms Ornitologiska förening.

Vanligaste fågeln vid Strömmen är gräsanden. Och där många fåglar samlas finns även chans att se både havsörn och duvhök. De letar nämligen på både vid Strömmen och i centrala Stockholm varje dag.

– Duvhöken är en kraftfull och skicklig jägare och tar gräsänder, trutar och duvor. Havsörnen är mer sällig och riktar in sig på försvagade fåglar och as nu under vintern, säger Daniel Stenberg.

Lördag 11 februari ordnar Stockholms Ornitologiska förening vinterskådning från Strömmen och vidare längs kajerna under tre timmar. Samling 08.00 vid matningsflotten vid Operan. Det är varma kläder och gärna kikare som gäller.

GERD ERIKSSON

Lätt att låna laddade transportmedel

ELEKTRISKT Stockholm stad är tillsammans med München, Åbo, Madrid och den bulgariska staden Ruse med i det fyraåriga EU-projektet Civitas Eccentric.

Projektet försöker hitta lösningar för att transportera människor och gods på ett hållbart sätt. Flera olika eldrivna fordon kommer att leasas eller lånas ut till olika typer av användare i stan de kommande åren.

– Med början i februari/mars kommer vi att låna ut 25 elcyklar och fyra elfraktcyklar till privatpersoner i Årstaområdet. Med elfraktcyklarna kan man köra både barn och lastpallar, säger Maria Kullberg på Cykelkonsulterna.

Projektets mål är också att minska antalet transporter i Stockholm och kommer därför att testa olika varianter av bilpooler, liksom utveckla en app för samäkning.

GERD ERIKSSON

ERIKA LINDER | EN PERFEKT FÖRSTA ROLL

"Jag vill inte göra nånting som inte skrämmer mig."

EFTER EN UPPMÄRKSAMMAD start på sin modellkarriär ställer sig nu Sundbybergstjejen Erika Linder framför en filmkamera för huvudrollen som Dallas i kanadensiska *Below Her Mouth*.

Du har bland annat gjort modelljobb för herrkampanjer, som kille, hur kom det sig?

– Det började ganska omgående i början av karriären. Jag ville göra nånting annorlunda som fick mig att sticka ut i mängden, och samtidigt fick mig att känna mig bekväm och bara ha kul med det. Det blev som en utmaning helt enkelt. Det kom naturligt och samtidigt var det som att skådespela.

Vad var det som fick dig att ta steget och bli skådespelare?

– Ingenting var riktigt bestämt, utan jag fick en strålande chans till att göra audition för *Below Her Mouth*, vilket inte var det lättaste. Jag hade ingen guide som sa åt mig "hur". I den här branschen så vill man alltid utvecklas och utmanas och när rollen som Dallas kom in i bilden kände jag direkt att det här måste jag göra, även om det är skrämmande och nytt. För jag vill inte göra nånting som inte skrämmer mig. Det var en perfekt första roll.

Hur var det att agera framför en filmkamera?

– Självklart har jag lärt mig mycket om hur man hittar ljuset och känner sig bekväm framför kameran och att jobba med en större grupp av människor, men att gå in i en roll och känna en annan persons känslor är så annorlunda och mycket mer tillfredställande. Det ger mer och det är mycket svårare och naket på något sätt. Speciellt med en film som *Below Her Mouth* där du måste vara så fokuserad på din karaktär och hur hon förändras och blir kär. Plus att du jobbar mycket längre dagar/nätter.

Om du blickar framåt, vad vill du göra då?

– Jag gör mer film och fokuserar på att ha kul och vara sann mot mig själv.

HENRIK EMILSON

Nordkapsgatan, Husby 12.22-12.51

En nedmonterad byggställning som ska lastas på ett flak, gasbehållare, en brevbärare som sladdar lindrigt i en kurva och två flanörer som byter riktning. På Nordkapsgatan är somligt inte riktigt färdigt.

TEXT **ULF STOLT** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

DET STÅR EN man och röker på en balkong på fjärde våningen på huskroppen som vetter mot början av Nordkapsgatan. Det är några minusgrader, mannen befinner sig i skjortärmarna men står till synes ledigt kvar hela cigaretten.

Gångbron över gatan har 3,6 meter i fri höjd.

På en orange skylt på höger sida precis innan gångbron står: "Nordkapsgatan stängd natten mellan 16/1 – 17/1 00-05.00 p.g.a broarbete". Bredvid skylten en mindre lastbil uppkörd. En ensam man i reflekterande arbetskläder håller på att lyfta upp vad som ser ut att vara nedmonterade delar av en bygg-

ställning på flaket med hjälp av en mindre kran som han styr via en dosa i bältet. Han har fyra större staplar att lasta, några av dem två-tre meter höga, samt två lägre staplar med mer avlånga ställningsdelar.

Huskroppen på vänster sida gatan helt täckt med byggduk utanpå byggställningen. På gaveln en stor vepa med texten: "Här pågår förbättring av er boendemiljö. Läs mer på dcarnegie.se".

På två lastpallar invid huskroppen står en vit behållare från AGA innehållande flytgas. Tre tomma skottkärror står uppställda i snömodden vid sidan av det som ser ut att vara en öppning i byggduken som draperar byggställningen.

Röster hörs från där bakom. Ljudet av ett verktyg. Prat. En radio läcker musik.

EN STOR LASTBIL står parkerad framför huset med varningsljusen på taket blinkande, en röd mindre skåpbil framför den. Bredvid lastbilen ännu en vit behållare med flytgas. På andra sidan gatan sitter en parkeringsskylt som markerar förhyrda platser och besökande, samt telefonnumret till Europark. Men under de skyltarna på stolpen finns en skylt jag aldrig sett i samband med parkeringsskyltar tidigare. Den är lite mindre, i en ljusare blå färg och där står: "Vid utebliven betalning för eventuellt debiterad

kontrollavgift utgår en avgift på 60 SEK för skriftlig betalningspåminnelse om betalansvar".

Utanför garaget staplar med byggvaror.

Vid vändplanen Regnbågens Montessori språkförskola och framför deras hus en välkomstskylt till Nordkapsгатan med en planskiss över gårdarnas numrering. Snövallen svart av avgaser.

EN VIT SKÅPBIL från KLC – Kista Logistic Center – som kommer körande från Nordkapsгатans början bromsar, backar in lite hastigt och vänder framför en långa garage med utfart hela dygnet och fortsätter tillbaka mot där den

kom ifrån husen med blå balkonger på höger sida ovanför gatan kommer två yngre män gående. Lurar i. Innan de korsar gatan petar den ena av dem till sin vän försiktigt på axeln och pekar in mot gården och promenaden ändrar oösvärat riktning.

Brevbäraren kommer cyklande nedför backen, full väska fram och fyllda sidoväskor, mössa och vantar. Han slirar till lite lätt i kurvan – snömodden har frusit och ligger ojämn på vissa ställen på vägbanan – men styr förbi den parkerade lastbilen och in på gården bakom huset som är täckt med byggduken.

Från en loftgång längre fram hörs skratt. ☺

- Jag tar mer
än jag behöver
med is tack!

MARIA HAGSTRÖM TAR ORDET

Nordvästerns jökustartilleriflygspaningssimulatoranläggningsmaterialunderhållsuppföljningssystemdiskussionsinläggsförberedelsearbeten. Det är det längsta svenska ordet enligt Guinness Rekordbok. Högsta svårighetsgraden om vi ska hänga gubbe. Men nuförtiden går kids hellre på *pokenad* i jakt på virtuella figurer, samtidigt som vuxna äter *poke* på restaurang. Hawaiiensk sallad med rå fisk var det hippaste år 2016. Och sen lite *växtmjölk* i kaffet.

Det pågår ett långsamt *protein-skifte*, från kött till proteinkällor som är bättre för klimatet. Och *matsvinnbutiker* säljer det som har blivit över. Det finns också människor som väljer *egokologiskt*, ekologiskt för sin egen hälsas skull mer än miljöns.

Förra året blev *Dylanman* ett nyord. Det är en man som beundrar Bob Dylan och som anser sig förstå honom särskilt väl. Det var också då som män som fått en dotter blev *pappafeminister* och kvinnor uppmånades att *frågestrejka* för att

bryta mönstret att kvinnor ställer frågor till och om män mer än vad män ställer frågor till och om kvinnor. I stället för att ställa frågor sker en del *mansplaining*, men det ordet kom redan året innan.

Många har blivit *skammade*, till

NÄR VI INTE HITTAR FLER ORD, NÄR DET VI VILL SÄGA ÄR SÅ VIKTIGT ATT VI FÅR SVÅRT ATT FORMULERA OSS, KAN VI KÄNNA OSS ORDKVALIGA.

exempel blivit skuldbelagda för hur de klär sig, hur kropparna ser ut och hur de betar sig. Men då finns *kroppskaktivism* som försöker motverka begränsande skönhetsideal. Och andra tog till en annan retorisk stil – de sa sådant som får uppmärksamhet utan att ta hänsyn till konsekvenser eller fakta: *trumpifiering*.

I sociala medier härjar *äggkonton* – anonyma konton skapade av troll som har ett behov av att rasa. Bortom

det finns *det mörka nätet* med droger, vapen och porr. Där rör sig också pedofiler som tittar på barnpornografi, vilket för övrigt är ett ord som borde bytas ut och i stället kallas för vad det är: dokumenterade sexuella övergrepp på barn.

Ord har betydelse, de sänder signaler. Och nyord blir en spegel av den tid vi lever i. Men det finns också förlegade ord, såsom *oskuld*. Att vara fri från skuld om man inte har sex. Eller ordet *våldtäkt*, där "täkt" innebär att man tar någonting, vilket förr handlade om att ta en annan mans egendom – kvinnan. Också "våld" är missvisande. Våldtäkter behöver inte innehålla fysiskt våld eller hot och de flesta som drabbas gör inte heller

fysiskt motstånd. Sju av tio drabbas av en frysreaktion, de blir paralyserade. Ordets innebörd kan leda till att brottet inte anmäls.

Det finns laddade ord och det finns kränkande ord och det finns ord som används av de så kallade *sverigevännerna*. Där finns också ofta *faktaresistens*.

Svenska Akademiens ordlista består av 125 000 ord, men ibland kan det behövas fler, som för att beskriva känslor. Organisationen Mind har tagit fram ordlistan Ord inuti. Ibland känner vi oss *uttryckssvaga* och vet inte hur vi ska beskriva känslan när vi bär känslorna utanpå kroppen, när vi är *hudliga*. Vi kan känna oss *ytbedömda* när någon tror sig veta vilka vi är baserat på utseende, *armbågnade* i situationer där vi tvingas tävla oss fram och känna *ömhetsbrus* på huden efter kramen som behövs. När vi inte hittar fler ord, när det vi vill säga är så viktigt att vi får svårt att formulera oss, kan vi känna oss *ordkvaliga*.

Men ändå, tänk ibland lite extra på vilka ord du använder när du tar ordet. ☹

Stort tack till alla våra kunder.

För tredje året i rad har vi Sveriges nöjdaste bolånekunder.

Enligt Svenskt kvalitetsindex årliga undersökning har vi de nöjdaste bolånekunderna 2016. Det är vi väldigt glada för. Vår tillgänglighet, transparens och omtänksamhet har bidragit till det. Läs mer på sbab.se

SBAB!

Hon är skådespelare, regissör och manusförfattare. Karin Franz Körlof fick sitt stora genombrott som Lydia i filmatiseringen av *Den allvarsamma leken*. Nu är hon utnämnd till Shooting Star vid Berlins filmfestival.

TEXT ALEXANDRA SUNDOQVIST FOTO ANNELI HILDONEN

STÅR PÅ TUR

På det nyöppnade Hotel Hellsten vid Mariatorget går dammsugaren på högvarv efter att de sista gästerna lämnat frukostbuffén. Att vi ses här är en slump, men det visar sig att Karin Franz Körlof arbetat som städerska på ett av paret Hellstens hotell 2009. Då var hon en tjugotvåring med skådespelardrömmar som hankade sig fram i väntan på filmjobb. Samtidigt läste hon teatervetenskap vid Stockholms universitet, ett sätt att möjliggöra flytten från Göteborg till Stockholm.

– Jag flyttade hit eftersom de flesta jobben och provfilmningarna fanns här. Men Stockholm är en svår stad att komma in i, rent bostadsmässigt är det hopplöst. Jag flyttade åtta gånger de första åren.

Karin Franz Körlof blev filmbiten tidigt och gick en gymnasielinje för teater och filmproduktion i Ale. Sedan fortsatte hon att utbilda sig i Skottland åren 2005-2007, där hon spelade anglosaxiska klassiker av Oscar Wilde och William Shakespeare. Väl hemma igen insåg hon att hon behövde söka till scenskolan, då det närmast är en förutsättning för att kunna försörja sig som skådespelare i Sverige.

– Branschen är mer fyrkantig i Sverige. Den är liten och privilegierad. Scenskolan är ett måste för att passera genom nålsögat.

Hon sökte, fick avslag, sökte igen. Samtidigt försörjde hon sig på att städa hotellrum. Efter nio negativa besked, blev hon "mer och mer desperat".

– Det var en fix idé att komma in. Jag höll på att tappa mig själv, lusten att skådespela försvann helt. Alla mina vänner var så inriktade på att komma in på nån av skolorna, det blev som ett drev.

Hon beskriver det som ett "ångestår".

Vändpunkten kom när hon insåg att hon också ville skriva och regissera – "då kanske inte scenskolan är så viktigt ändå?"

– Jag tänkte; "jag söker in i Stockholm en gång till, men that's it".

2012 kom hon in. Sedan har allting gått fort.

UNDER UTBILDNINGEN SKREV Karin Franz Körlof och regisserade tre kortfilmer, liksom monologen *Barbienazisten*, om kvinnor inom högerextrema kretsar.

SCENSKOLAN ÄR ETT MÅSTE FÖR ATT PASSERA GENOM NÅLSÖGAT.

Parallellt fick hon två stora roller. Bland annat som den hårdkokta småbarnsmaman Sofia i SVT-serien *Blå ögon*, också den om högerextremism. Hon hade redan läst in sig på kvinnor i nazistiska rörelser under arbetet med den egna monologen.

– Det var en viktig roll för mig. Dels för att det är ett känsligt ämne, men också för att kvinnor sällan porträtteras i den här typen av sammanhang. Dessa kretsar uppfattas ofta som typiskt "manliga". Det finns också en föreställning om att männen är onda, medan kvinnorna... oftast bara glider med. Kvinnorna avkrävs inte samma ansvar som männen och får ofta lindrigare straff i rättsfall.

– Jag träffade bland annat tjejen som min karaktär är baserad på. Hon hade varit medlem i Svenskarnas Parti och hade verkligen extrema åsikter. Samtidigt var hon en helt vanligt tjej. Det är det värsta mötet jag haft i hela mitt liv.

UNDER TIDEN PÅ scenskolan fick Karin Franz Körlof också rollen som konstnärsdottern Lydia Stille i Pernilla Augusts filmatisering av Hjalmar Söderbergs *Den allvarsamma leken*. Det är en nära och febrig skildring av Lydia Stille och kritikern Arvid Stjärnbloms kärleksaffär i Stockholm vid sekelskiftet 1900. Båda är gifta på annat håll.

– Boken handlar om Arvid, medan filmen handlar om Lydia och Arvid. Det var en utmaning att gestalta henne. I filmen ville vi plocka fram henne, hennes drömmar och längtan. Lydia är en stark kvinna som drivs av en vilja att vara sin egen trots tidens normer, att vara fri, i en tid då kvinnor varken hade rösträtt eller var myndiga.

En av hennes favoritscener i *Den allvarsamma leken* är när Lydia visar sitt första egna hem för Arvid. Att få, som författaren Virginia Woolf uttrycker det, "ett eget rum" har inneburit smärtsamma eftergifter.

– Men hon är ändå så stolt när hon visar sitt hem: "Säg du? Det står mitt eget namn på dörren." Jag kände lite likadant själv när jag fick min första egna lilla etta. När jag satte upp namnskylten på dörren tänkte jag att det är ju precis som för Lydia. Jag tror att det är en ganska allmängiltig känsla – lyckan över att få stå på egna ben.

Karin Franz Körlof är Guldbagge-nominerad i kategorin Bästa kvinnliga huvudroll för sin tolkning av Lydia. Hon är också utnämnd till Shooting Star på Berlins filmfestival i februari – en utmärkelse Alicia Vikander och Bill Skarsgård tilldelats, båda har nu framgångsrika, internationella karriärer.

– Jag hade aldrig kunnat drömma om att bli nominerad till en Guldbagge eller att bli utnämnd till Shooting Star. Jag har haft en sån himla tur. ☺

KARIN FRANZ KÖRLOF BOR: Stockholm. FÖDD: 1986 i Göteborg. **EGNA FILMPRODUKTIONER:** Har skrivit och regisserat tre kortfilmer, skriver just nu på en egen långfilm om tre tonårstjejer som spelar fotboll. **AKTUELL MED:** Guldbagge-nominerad för sin roll i *Den allvarsamma leken*, kan också ses i tv-serien *Juicebaren*.

NYCKELN TILL

De fixar allt ifrån lås som kan öppnas med bara fingret, till kyrknycklar i järn och larmsystem till myndigheter. Corells lås har legat på samma adress på Kungsholmen sedan 1943, det är tredje generationen som driver firman vidare. TEXT GERD ERIKSSON FOTO MAGNUS SANDBERG

STOCKHOLM

En förtvivlad dam kommer in på Corells. Hon har tappat hemnycklarna, eller rättare sagt slank de med när hon slängde soporna. Nu behöver hon hjälp att komma in i sin lägenhet. Alla låstekniker är ute på jobb, så Per Lind, som för dagen står i butiken, ringer runt till andra låsfirmor för att hitta någon som kan hjälpa henne. På tredje samtalet får han napp, hjälp kommer inom en timme. Damen kan andas ut.

– Annars är det i nio fall av tio frågan om väskstöder när någon blivit av med sina nycklar. Och folk blir alltid väldigt glada när vi kommer och öppnar en dörr. Det är känslomässigt besvärligt att inte kunna komma in i sitt eget hem, säger Per Lind som driver Corells läs i dag.

Längs väggarna på Corells hänger lås, larmsystem, dörrhandtag och nycklar av alla de slag – till bilar, båtar, bostäder, hänglås, kassaskåp, kyrkdörrar, gallergrindar och cyklar, bland annat.

Och morfars maskiner står också kvar och används när någon har behov av en nyckel till ett väldigt gammalt lås.

Från början var Corells en mekanisk verkstad som lagade cyklar, paraplyer, och "allt annat mellan himmel och jord". Men 1943 blev det en renodlad låsmedsfirmas. Firman har legat på Pilgatan sedan starten, en tvärgata till Hantverkargatan på Kungsholmen som i förstone verkar rätt öde. Men med passenheter och polisen som närmsta grannar är det en strid ström av folk som passar på att få nya nycklar gjorda.

Per Lind säger att vi stockholmare läser

På väggen till skåpet med alla bilnycklar sitter fotografier så att alla kan se hur verktygen ska hänga vid arbetsbänken. På Corells gäller ordning och reda.

EN DROGPÅVERKAD MAN HADE FÖRSKANSAT SIG PÅ EN KYRKTOALET. DÅ FICK HAN ÖPPNA DÖRREN MEDAN FEM POLISER STOD MED DRAGNA PISTOLER BAKOM HONOM.

in oss mer än tidigare med larm, galler och säkerhetsdörrar. Att säkerhetsdörrarna blivit fler tror han inte bara beror på rädsla för inbrott utan för att de också är ljudisolerande och står emot brand bättre.

Men han dementerar att de skulle vara mer inbrottsäkra. Tjuvarna ligger alltid steget före.

– Det är inte frågan om tjuven kommer in

utan hur lång tid det tar att komma in. Det man köper med fler lås är just tid, säger Per Lind.

Det lås som varit vanligast i Stockholms dörrar heter 565. Det låser sig själv när du slår igen dörren, då är det är det förargligt om nycklarna inte är med. Därför har lås 560 succesivt fått ersätta gamla 565:an. Med följd att färre låser sig ute. Och det är tur, för antalet låsmeder, eller låstekniker som det heter i dag, är ett bristyrke. Pensionsavgång- en är stor och återväxten nästan obefintlig.

– Jag tror att vi är den yrkeskår som det är störst brist på i Stockholm i dag. Alla låsmedsfirmor söker folk. Det gör att väntetiderna blir längre för kunderna och att vi måste jobba övertid. Vi i branschen gör vad vi kan för att attrahera yngre tjejer och killar.

DET ÄR 20 år sedan Per Lind började i firman. Han skulle inte gå i morfars och pappas fotspår. Men nu står han där och knappar in på datorn vilken nyckel som ska göras. Yrket har förändrats radikalt, från låsmed till låstekniker, från handfilat till datoriserat. Från nycklar till låsbrickor, larm och programmering.

– Skillnaderna i yrket är som natt och dag mot förr. Att vara låstekniker i dag handlar om så mycket mer än att stå böjd över ett lås

En nyckel för de äldsta låsen i stan.

med en skruvmejsel, som många yngre tror.

Per Linds jobbarbrallor väger bly. Där finns elmätare, teflonspray, märkpenor, moraknivar, bits och inte minst en röd dörrstopp i gummi så att dörrarna inte glider igen när han jobbar med ett lås – allt som kan behövas när han är ute på jobb. I firmabilen ute på gatan har han de större verktygen.

Nu för tiden har Corells mest företag och statliga myndigheter som kunder. Där handlar det mindre om nycklar och mer om mekanik och elektriska lås. Men Corells har varit med och öppnat många dörrar till privatbostäder i stan genom åren.

När Per Lind ska öppna en låst dörr använder han en lång spegel med en fjäder som han för in i brevlådan och som också håller upp den. Genom att vrida spegeln kan han lätt se insidan av dörren och vad det är för lås. Sen för han in en så kallad slunga för att få upp dörren. Det låter mer våldsamt än vad det är.

Att vara låssmed innebär också att hjälpa polisen att komma in i lägenheter.

Per Lind har varit med flera gånger när det har varit frågan om dödsfall, då kommer flugorna emot honom när han sticker in spegeln i brevlådan. Andra gånger kan det vara sjukdom av olika slag med i bilden.

Och han har varit med om en del dråpliga uttryckningar. Som när en man i en fastighet beställde hem pizza. Men pizzabudet visste inte att det fanns två med samma efternamn i huset och gick med pizzan till fel dörr och ringde på. Därinne bodde en man med klent hjärta som just då var inlagd på sjukhus. Det visste hans granne utan blev

Teflon gör susen för tråga lås och gångjärn.

Per Lind vid datorn bland de moderna maskinerna.

orolig och larmade ambulans, som larmade polis, som larmade en låssmed. Per Lind fick komma dit och både dyrka upp dörren och sen sätta dit ett nytt lås. Helt i onödan.

– Och min pappa var med om en jobbig händelse när en drogpåverkad man hade forskansat sig på en kyrktoalett. Då fick han öppna dörren medan fem poliser stod med dragna pistoler bakom honom. Det gillade han inte och tyckte att det hade varit bättre om han hade fått tala med mannen själv.

NÄR PER LIND ska göra nycklar till riktigt gamla lås måste han göra delar av dem för hand. Det handlar oftast om lås till dörrar i Gamla stan. Han har gjort nyckeln till ett vattenhus där från 1500-talet. Då fick han göra avtryck av själva låset inifrån och sedan göra nyckeln. En metod som kallas impressioning.

När han ska göra en modern nyckel programmerar han in i datorn vilket nummer det ska vara på nyckeln och vilken profil den ska ha. Maskinen som stansar in numret låter som en hackspett. Maskinen som gör profilen på nyckeln skriker som en bandslip.

Fler och fler köper också små säkerhetskåp för att ha hemma och lägga plånböcker, smycken och andra värdesaker i. Sedan glömmes de koden och har dessutom lagt nödnyckeln i skåpet. Då får Per Lind och hans kollegor rycka ut.

– Min favorit är att göra kassaskåp. Alltså att öppna dem, de flesta låssmeder tycker inte att det är så kul.

Det finns ingen hög- eller lågsåsong för lås-

tekniker. Det är full sula jämt. Och Corells slogan är "Ingenting är omöjligt". Men den vill Per Lind ändra till "Det var bättre förr. Corells lås är som förr fast bättre".

Vad är det som är hett i låssvängen annars i Stockholm nu?

– Så kallade evolutionslås, som är ett slags haklås. Folk har sett på TV-reklamen och alla vill ha dem. Vi låssmeder tycker inte att de är något att ha, det är bättre med ett lås med en rak kolv.

Vad vill folk ha för nycklar då?

– Många gillar de enfärgade som är gjorda i ultralätt flygplansaluminium. Men jag tycker att det ska vara lite tyngd på en nyckelknippa, så att den känns i fickan. ☺

Fräsmaskinen med tillbehör finns kvar sedan morfar Bror Corells tid och funkade fortfarande.

EN RÖST UTAN SKULD

.....

Sångaren Magnus Carlson släpper en Northern Soul-platta på svenska, firar att Weeping Willows jobbat av sina skulder i Tambourine-härvan med två kvällar på ett utsålt Globen och är fortfarande livrädd för att lära sig sjunga upp. Men hans föreslagna artistnamn "Marcus Ekström" fick aldrig fäste. Och när det såg som mörkast ut var det jazzen – och ett konstaterande från vännen Freddie Wadling – som låg bakom att det vände. **TEXT DAVID BOGERIUS FOTO JOEL NILSSON OCH HENRIC LINDSTEN**

.....

Den 29 oktober 2016 sändes Magnus Carlsons dag i TV4:s fredagsunderhållning *Så Mycket Bättre*. Efteråt fylldes programmets Facebook-sida med kommentarer. En typisk sådan löd:

”Jag visste inte vem Magnus Carlson var, blandade ihop honom med förra Barbados-sångaren med samma namn. Men han är ju verkligen jättetoppenbra.”

Nej, 100 000-tals sålda skivor, Grammis-nomineringar och två omslag på Situation Sthlm betyder inte att Melodifestivalpubliken vet vem man är. Även om man är ”jättetoppenbra”.

VI VISSTE Knappt hur man gjorde den musik vi spelade, men det vi lyssnade på var mycket i en tradition med sorglig amerikansk blues.

– Men nu när jag har släppt indiesargen lite börjar min och Magnus Carlssons värld att korsas mer och mer. Tidigare var det väl ganska uppenbart att jag var den av oss som sjöng på Debaser Medis.

Det är dags för det tredje Situation Sthlm-omslaget i karriären och fotografteamet riggar en våning ovanför oss på Södra Teatern.

I slasket utanför konsertlokalen Kägelbanan under Mosebacketerrassen ligger tomma champagneflaskor som en skräpig påminnelse om nyårsfirandet som nu är ett par veckor tillbaka i tiden. Här känner sig Magnus Carlson onekligen hemma. Här huserar hans Northern Soul-klubb ”Bangers ’n’ Mash” med jämna mellanrum och här uppträder han fyra kvällar under den klubbturné som följer på det nya soloalbumet *Den Långa Vägen Hem*.

– När biljetterna till turnén släpptes skrev Katalin i Uppsala mitt namn med två s. Jag har ju spelat där hundra gånger men det råkade bli fel vilket även genererade att en biljettsajt la ut en bild på Magnus Carlsson bredvid länken till min konsert. Någon upptäckte det och skickade en skärmdump till mig, då fick jag ringa upp bokningsbolaget och be dem att ändra. Men samtidigt började jag fundera på hur det skulle vara att komma dit och gå upp på scenen inför 600 pers som står och väntar på Magnus Carlsson från Barbados. Det finns nåt spännande och punkigt lockande i det.

När Magnus Carlson skulle ge ut sin andra soloskiva *Ett kungarrike för en kram*, frågade någon på skivbolaget om han inte kunde tänka sig ett att börja använda ett artistnamn. Efter att först ha blivit förbannad och förnärad kom Magnus Carlson upp med förslaget ”Marcus Ekström”.

Skivbolaget förstod ingenting och det blev aldrig något namnbyte.

– Det jag menade var att det fanns ju ingen annan sångare som hette Magnus Ekström så då kunde jag lika gärna byta till det eftersom det är lika lite häftigt som Magnus Carlson. Men jag heter ju Mag-

nus Carlson och jag sjunger om Magnus Carlsons liv, hur ska jag då kunna heta nåt annat. Jag är inte den typen av påfågell som kan kalla sig Ziggy Stardust.

DET ÄR TIDIG förmiddag och kaffe är mer önskvärt än flaskorna med mineralvatten som står framställda på en av Södra Teaterns bardiskar.

Magnus Carlson ger sig ut på kaffejakt och lyckas tiggas till sig ett par muggar nere i receptionen två trappor ner. Nöjd kommer han tillbaka och berättar om tiden när han levde på kaffe, bärs och cigg och inte hade mycket mer än en madrass i en lägenhet vars hyra låg på tusen kronor i måna-

VAD SKULLE JOE STRUMMER HA TYCKT?

– Har jag en låt som är tre minuter lång så vill jag fylla de minuterna med nåt av värde, det får inte bara vara ”hoppas hejsan”. Allt det där kommer ju nästan från band som Ebba Grön och The Clash. Jag vill liksom inte svika dem. Jag kan fortfarande tänka i olika situationer att ’vad skulle Joe Strummer ha tyckt?’ Jag vill inte att han skulle ha behövt skämmas. Så stark kan en idoldyrkan vara även om punken egentligen handlade om rena motsatsen. Publiken och bandet skulle vara ett. Det var en motreaktion när arenaband som Electric Light Orchestra, Rush och Journey blev större och större.

den. Det var precis innan hans band, The Weeping Willows, debuterade med *Broken Promise Land*, albumet vars 20-årsjubileum firas med bland annat tre spelningar i Globen 31 mars och 1 april.

– Hade nån pratat om Globen när den skivan kom ut så hade det nog inte känts så avlägset egentligen. Grejen är ju att den blev en stor succé rätt omgående. Den sålde ändå 80 000 exemplar eller nåt sånt och redan under den första turnén så headlinade vi vissa festivaler. Vi spelade på Roskildefestivalens näst största scen inför 20 000 pers.

Skivan, som inledningsvis var föremål för en enorm hajp ledd av inflytelserika popjournalister som Andres Lokko, har stått sig betydligt bättre mot tiden jämfört med mycket annat om släpptes under indieflagg 1997. 16 år senare, 2013, rankade musiktidningen *Sonic Broken Promise Land* som det 67:e bästa svenska albumet någonsin.

– Jag är otroligt stolt över skivan. Nu för tiden är det Anders Hernelund och Nico Röhlcke som skriver det mesta åt Weeping Willows, men då stod jag för nästan all text och musik. Alla texter är inte så bra men man måste komma ihåg att det är min första skiva och att det skrevs ihop på tio minuter. Jag kan inte påstå att det är några poetiska storverk precis, i dag hade jag ju lagt ner mer tid.

Den musikaliska inriktningen kom från en då ganska färsk upptäckt av Nick Cave utöver Roy Orbison och Elvis Presley.

– Vi visste knappt hur man gjorde den musik vi spelade, men det vi lyssnade på var mycket i en tradition med sorglig amerikansk blues som också kunde vara country eller storslaget.

Magnus Carlson hyllades unisont för sin sånginsats. ”Den svenska rockhistorien rymmer inte många större röster”, skrev Aftonbladets Per Bjurman.

– Men på *Broken Promise Land*-skivan så hörs det tydligt att jag härmar andra sångare som Elvis eller Roy Orbison om det är en låt i den stilen. I dag tänker jag ju inte alls så utan bara sjunger.

Man kan tänka sig att en sådan röst omhuldas av ett gäng sångpedagoger och röstvårdare, men så är inte fallet. Snarare tvärtom.

– De flesta sångare som gått hos pedagoger brukar sjunga upp och sånt där men det har jag aldrig gjort. Jag vet inte hur man gör och grejen är att jag faktiskt är livrädd för att lära mig det. Jag har heller aldrig ställt ▶

in en konsert nånsin, jag har inte varit hes eller känt att jag inte kan sjunga eller nånting. Och då sjunger jag ändå hundra gånger om året ungefär och då oftast ganska stora låtar, så det passar mig helt enkelt.

– Jag kan vara sliten av andra orsaker som att jag bara sovit två timmar och smygrökt och kanske druckit för mycket alkohol vilket kan hända nån gång. Sömnbrist är det som påverkar mig mest har jag märkt, men aldrig sången. Det är en gåva jag är tacksam för, plus att jag har hittat musikgenrer som passar min röst. Jag kan ju inte sjunga punk till exempel för jag har inte den typen av uttryck. Jag har inte den edgen men det hade däremot Freddie Wadling och därför tycker jag att han är den största sångaren. Han sjöng allting – punk, visor och ballader – och man blev alltid lika berörd.

FREDDIE WADLING DELTOG postumt i *Så Mycket Bättre* och när Magnus Carlson skulle tolka någon av hans låtar föll valet på "Levande begravd". En punklåt som spelades in av Liket Lever.

– Det kom från hjärtat bara. Det hade varit mer safe för mig att välja "Walk" eller Blue For Two's "Ships", men jag ville överraska och samtidigt visa att den låten har betytt nåt för mig, för det har den verkligen. Jag sjöng den så mjukt för att jag inte kan sjunga argt. Om det är en Weeping Willows-låt med en text där jag är arg på nåt så sjunger jag med kraft och inte med ilska.

– Sen var det också kul att göra den mjukt för "Levande Begravd" är kanske den bästa punksingeln som släppts i Sverige. Det går inte att tävla med Freddie's version men *Så Mycket Bättre* handlar inte om det. Det handlar om att ta en låt och göra den till sin.

Vilket följaktligen innebar att Danny Saucedo, Jill Johnsson, Lisa Ekdahl, Tommy Nilsson och Little Jinder, de övriga medverkade i fjolårets säsong, gav sig på Magnus Carlsons verk. När en låt är framförd och det förväntas entusiasm och begeistring uppstår en situation som kan framstå som obekvämt och onaturligt.

– Det är dubbelt det där. När det är ens dag och man sitter där vid bordet så har man börjat lära känna de andra och de är snälla och schyssta och man vet själv hur mycket man har vridit och vänt på deras låtar. I vissa fall kanske man har vetat direkt vilken låt man vill göra, så var det till exem-

pel för mig med Danny Saucedos "Brinner i bröstet", men det kan också vara svårt att hitta nåt man känner för och som passar och då kanske man har fått arbeta länge för att stuka till det på sitt sätt.

– Sen när man sitter där och inte vet vad som ska hända så plingar nån i glaset och går upp och sjunger och då känns det bara grymt. Det är som att nån ger mig en present som den personen verkligen har brytt sig om och det gjorde mig överlycklig.

Weeping Willows Northern soul-iga "My

Love Is Not Blind" blev muskulös rock i Tommy Nilssons version.

– 'Vad i helvete är det här?' tänkte jag så klart. Men samtidigt är det ju så roligt att han gjorde så i stället för att härma mig. Han gick upp och gjorde en hårdrockslåt för att det är hans grej och därför blir det fint. Det är absolut inte min musiksmak och jag kan inte avgöra om det är bra gjort eller inte, men jag kan konstatera är att han har gett mig en present och då är det klart att jag blir sjukt glad för det. Det är därför

NÄR JAG STÄLLDE MIG PÅ EN SCEN OCH SJÖNG SÅ VAR DET INTE FÖR ATT FÅ BEKRÄFTELSE OCH DET ÄR VÄL OCKSÅ DÄRFÖR JAG INTE HAR HAFT NÅN EXTRAVAGANT KLÄDSTIL FÖR ATT STICKA UT.

omtänksamma om mig och jag kände mig väldigt sedd och bekräftad. När jag ställde mig på en scen och sjöng så var det inte för att få bekräftelse och det är väl också därför jag inte har haft någon extravagant klädstil för att sticka ut. Jag känner mig väldigt trygg i mig själv och den tryggheten vill jag föra vidare till mina barn.

Han har märkt hur starkt döttrarna Ella, 8 år, och Nina, 2, påverkas av honom och mamma Elin.

– Jag kan se direkt, speciellt i min åttaåringens relation till andra människor, att hon gör som vi föräldrar gör och då förstår man vilken kraft vi har. Men samtidigt får man vara väldigt varsam med den kraften. Jag kan inte själv gå runt och gnälla och kalla någon för idiot och sen säga till barnen att man inte får tala illa om andra. Jag och Elin är ju deras guider och inflytelserikaste personer i livet.

Magnus Carlson tror inte att det finns någonting mer självutvecklande än att bli förälder.

– Om man tänker att man ska vara en bra förebild för sitt barn så mär man otroligt bra medan man försöker vara det. Många blir mer empatiska och börjar tänka på miljön och hur de är mot andra människor och sånt. Man vill ju inte vara dubbelmoralisk.

Moralen har alltid fått honom att tacka nej till att medverka i reklamsammanhang, men det finns två undantag. Magnus Carlson reser sig upp för att gå och "byta snus" innan han förklarar närmare:

– Jag vill ju liksom inte vara budbärare för någon som ska sälja en produkt, men jag ►

som man flyger upp och kramas och så, det handlar inte om att sitta där och sätta betyg.

MAGNUS CARLSONS DAG i *Så mycket bättre* blev känslösam. Inför tv-kamerorna var han väldigt öppen om bland annat sorgen efter sina föräldrar Jananders och Elsie som båda gick bort i cancer.

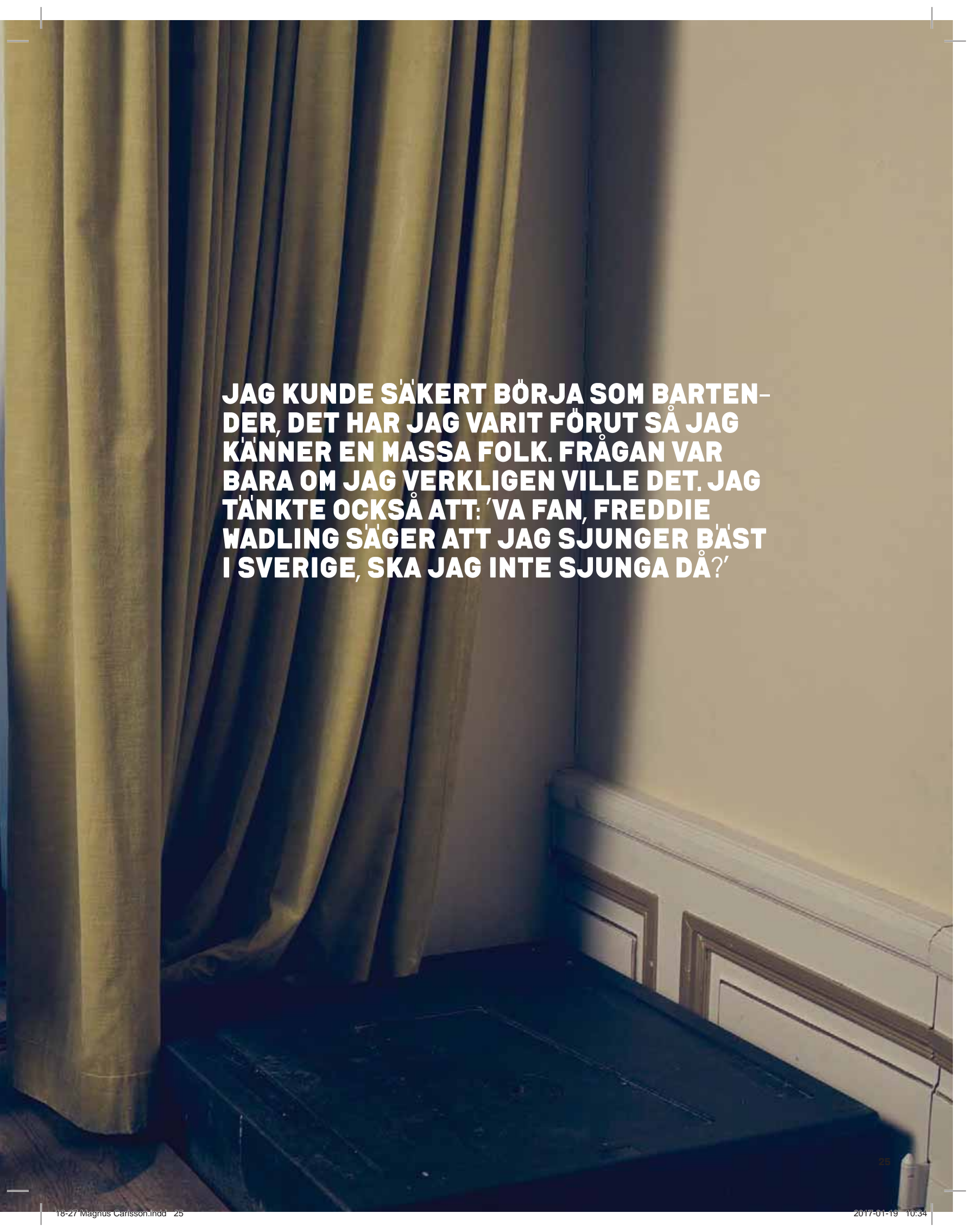
– Jag hade inte förberett mig alls. Jag kände ingen av de andra artisterna sen tidigare och tänkte att jag tar det som det kommer så får vi se vad som händer. Hade jag tänkt

ut innan vad jag ville prata om så skulle det ha känts lite som att jag hade en marknadsplan eller en affärsidé. Jag försökte bara vara naturlig och inte uttänkt.

Magnus Carlson berättade om det vemod som hans pappa bar inom sig efter att ha blivit mobbad under sin uppväxt i Småland. Och om hur vemodet och melankolin återfinns i Magnus musik.

– Farsan hade en jävligt tuff uppväxt, men jag hörde honom aldrig säga ett ont ord om någon. Han och mamma var otroligt

**JAG KUNDE SÄKERT BÖRJA SOM BARTEN-
DER, DET HAR JAG VARIT FÖRUT SÅ JAG
KÄNNER EN MASSA FOLK. FRÅGAN VAR
BARA OM JAG VERKLIGEN VILLE DET. JAG
TÄNKTE OCKSÅ ATT: 'VA FAN, FREDDIE
WADLING SÄGER ATT JAG SJUNGER BÄST
I SVERIGE, SKA JAG INTE SJUNGA DÅ?'**

kunde faktiskt inte låta bli att göra reklam för Stryktipset. Jag menar, jag älskar Stryktipset och har alltid tippat. För mig är det bara nåt som är kul så jag var med och gjorde låten som är med i kampanjen, säger Magnus Carlson och börjar sjunga "Ja, då ses vi på lördag".

Han tillägger sedan att det inte är så många som vet att det är han som sjunger. Men det är betydigt färre som missat honom i en kampanj för Telia.

– Det var ett undantag som jag grubblade väldigt mycket över. Det är klart att Telia är ute efter att sälja abonnemang, det begriper jag också, men där kände jag ändå att jag kunde vara med.

Det hela började med att Magnus Carlson spelade in en svensk version av Razy Baileys "I hate hate". Den släpptes på vinylsingel som "Jag hatar hat" sommaren 2015.

– Det blev lite av startskottet för mig med att sjunga soul på svenska. Jag älskar Razy Baileys låt och hade börjat bekymra mig över den kraft som finns i allt hat, hot och mobbing på sociala medier, så jag ville ge ut den som ett statement. En Northern Soul-singel på svenska helt enkelt.

Ett år senare ringde en reklambyrå och ville ha med låten i Telias kampanj mot nät-hat. En ny version spelades in där Magnus Carlson sjunger duett med Molly Sandén.

– Jag kände ändå att kampanjen bar min grundidé med låten, som var att få folk att stanna upp och tänka efter.

Det allra första Northern Soul-försöket på

svenska var också en cover. Magnus Carlson hade upptäckt Frankie Vallis "Beggin" i Timebox's version och gjorde om den till "Jag ber dig". Kanske var det första gången sedan Björn Skifs frontade Slam Creepers som en svensk artist sjöng Northern Soul och Magnus Carlson gjorde det dessutom på modersmålet.

– Det var mest en kul grej. Jag hade precis gått in i den här modvärlden med mitt brittiska musikhjärta och insett att modgrejen är det som är jag. Northern Soul handlar, precis som punken, mycket om singlar och jag älskar ju singlar. Med "Jag ber dig" blev jag liksom först med den grejen i Sverige och sen har det hållit i sig. Jag har fortsatt att vurma för genren och när jag har spelat skivor på mina klubbar så har det mest varit Northern Soul-singlar under de senaste 15 åren.

Den långa vägen hem ges ut på skivbolaget Cosmos, som drivs av Fredrik Ekander. Han startade Club Soul på Fashing för 25 år sedan och delar Magnus Carlsons brinnande intresse för musikgenren.

– Så då behöver jag inte sitta på skivbolagsmöten och svara på frågor som "Vad är det här för nåt då, Magnus?" Det finns inget tråkigare. Och det har gnagt ganska länge att jag skulle vilja plocka upp den här bollen med soul på svenska igen, men det har alltid kommit en massa grejer emellan.

2017 SER ONEKLIGEN ut att bli ett bra år för Magnus Carlson. Han släpper en ny soloplatå och åker ut på en till stora delar utsäld

turné, The Weeping Willows ska fira sitt 20-årsjubileum med fullsatta Globen-spelningar och hans *Så Mycket Bättre*-version av Jill Johnsons "Kärleken är" – "Eternal Love", har redan en bra bit över två miljoner lyssningar på Spotify.

Det är svårt att tro att han var nära att lägga ner sin sångkarriär för några år sedan. The Weeping Willows hade tagit en paus och började, som Magnus Carlson säger, rinna ut i sanden.

– Det var 2008 och jag kände att jag kanske hade haft min tid i rampluset. Jag hade blivit pappa och insåg att jag inte kunde leva som en slacker även om min fru Elin hade ett arbete. Jag livnärde mig som DJ och började fundera på att skaffa mig ett vanligt jobb men jag har ingen utbildning. Jag kunde säkert börja som bartender, det har jag varit förut så jag känner en massa folk. Frågan var bara om jag verkligen ville det. Jag tänkte också att: "Va fan, Freddie Wadling säger att jag sjunger bäst i Sverige, ska jag inte sjunga då?"

Två oväntade erbjudanden och en ekonomisk kris kom att förändra allting, både för Magnus Carlson och The Weeping Willows. Det började med ett maskinskrivet brev från producenten Kjell Andersson på EMI.

– Han ville spela in en jazzskiva med mig och då blev det skitkul att sjunga igen. Jag kände hur jag fick tillbaka lusten. Det finns såna fantastiska musiker i jazzvärlden och de är riktigt sköna människor.

Albumet *Magnus Carlson & The Moon Ray Quintet* följdes av *Echoes* där Magnus Carlson sjunger jazzversioner av bland annat The Pougues- och Echo and The Bunnymen-låtar. I samma veva kom nästa otip-pade förfrågan från en houseproducent vid namn Axel Hedfors.

– Jag visste inte vem det var men jag gillade en pianoslinga som han hade skickat mig. Jag tänkte att jag behövde lite vitamininjektioner av det slaget och satte mig ner och gjorde en låt med honom på ett par dagar. Jag skrev en text där jag försökte beskriva nån slags rave-situation och låten fick heta "Centre of The Universe".

Magnus Carlson berättade om sin samarbetspartner för en houseintresserad kompis som blev eld och lågor: "Är det sant, det är ju Axwell, en av världens största house-DJ:s!" förklarade kamraten för en förvånad Magnus. Axwell blev sedan en av medlemmarna i Swedish House Maffia men gav ut

”Centre of The Universe featuring Magnus Carlson” under eget namn.

SAMTIDIGT SOM MAGNUS Carlson återfick lusten till sång och musik genom oväntade sidoprojekt uppdagades oväntade problem för det avsomnade The Weeping Willows. Det visade sig vara så illa att alla sparade pengar, flera miljoner kronor, hade försvunnit i den så kallade Tambourinehärvan där även The Hives, The Cardigans, Timbuktu med flera var inblandade.

The Weeping Willows bolags kontoutdrag visade plötsligt minus samtidigt som det började trilla in stämningar. Dyra advokater och revisorer kopplades in och Tambourine Studios påstods ha lånat ut pengar mellan olika artister.

– Vi hade lämnat över ansvaret för vår ekonomi till andra människor som vi litade på. Vi är ju musiker och vill sjunga, spela och dricka öl. Det blev en jävla apparat som jag gärna hade sluppit och jag tycker nog att

de inblandade artisterna hade kunna kontakta varandra i första hand. Vi insåg att det antingen blir en väldigt kostsam rättstvist som pågår i flera år eller så får vi försöka komma överens och göra upp med de andra.

The Weeping Willows stod utan skivbolag, förlag, bokningsbolag och management men med skulder på flera miljoner. Och det blev räddningen för bandet.

– Det tråkigaste och värdelösaste som finns är att gå runt och vara bitter och känna sig arg på allt och alla så vi vände det till nåt positivt. När man ställs inför en katastrof så kan man antingen gräva ner sig eller välja att lösa saker. Det enda sättet för oss att kunna betala alla skulder var att arbeta ihop pengarna.

I nöden kom glöden tillbaka. Magnus Carlson tog på sig uppgiften att ringa runt eller mejla till vartenda ställe som The Weeping Willows varit på för att fråga om de fick komma dit och spela ”på dörren”, det vill säga för en viss del av biljettintäkterna.

DET TRÅKIGASTE OCH VÄRDELO-SASTE SOM FINNS ÄR ATT GÅ RUNT OCH VARA BITTER OCH KÄNNA SIG ARG PÅ ALLT OCH ALLA SÅ VI VÄNDE DET TILL NÅT POSITIVT.

Under två-tre år åkte bandet runt i Sverige med utrustningen i en bil.

– Det är faktiskt det bästa som har hänt oss, för vi byggde upp en publik samtidigt som vi blev så tajta i bandet. När man delar ett problem och löser det tillsammans så blir man som en familj. Innan umgicks vi knappt, men nu insåg vi vad vi hade. Man blir ju stolt när man spelar på Orsa Stadshotell en onsdagskväll och 300 pers står och sjunger med i låtarna. Vi hade varit för bortskämda för att haja det innan. Det är klart att vi tog ut lite pengar för att kunna betala hyran hemma men i övrigt gick allt vi tjänade in på skuldkontot.

20 års-jubileet i Globen blir även ett bra tillfälle att fira att bandet nu är skuldfritt.

– Det känns så sjukt skönt. Jag är så stolt över att vi har gjort den här resan. Vi knegade verkligen av skulden tillsammans och det är därför vi lirar i Globen. Nu finns det tillräckligt många som gillar det vi gör. 🎸

MAGNUS CARLSON

FÖDD: 3 augusti 1968, uppväxt i Tumba och Älta.

BOR: Vasastan.

FAMILJ: Hustrun Elin och barnen Ella och Nina.

AKTUELL MED: Soloalbumet *Den långa vägen hem* och turné med spelningar på Kågelbanan 1-4 mars. Intar Globen med The Weeping Willows 31 mars och 1 april.

FAKTA NORTHERN SOUL: Uppstod i norra England slutet av sextiotalet som en musik- och danskultur med ursprunget i modskulturen. Musikstilen kommer från den amerikanska soulmusiken med ett snabbare tempo.

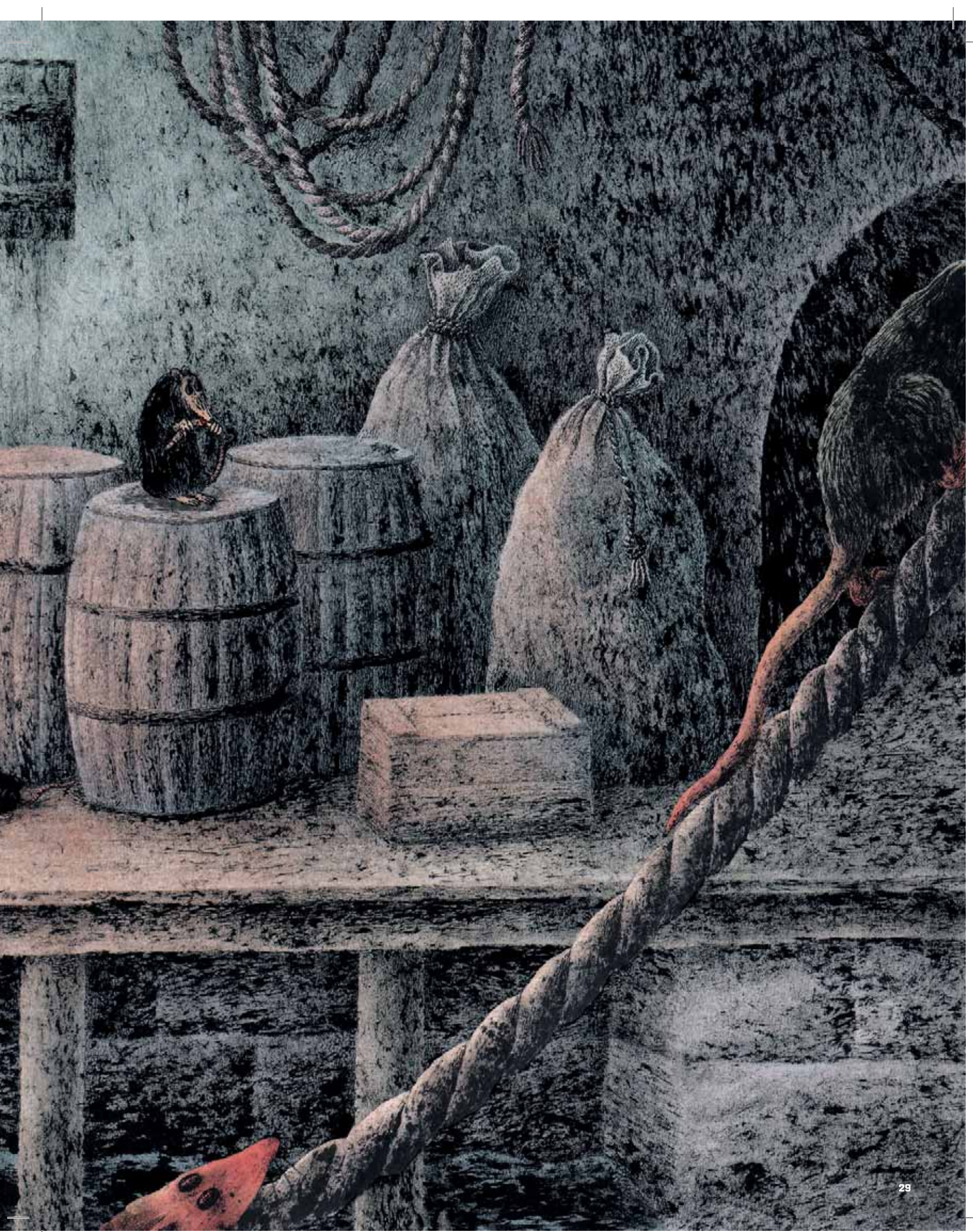

RÅTTORNA INTAR STAN

.....

Brunråttorna kom till Gamla stan för länge sedan med europeiska skepp. De följde i människans spår och spred sig. Till slut var de så många att det pratades om en råttinvasion. De lever i stadens kloakvärld, men allt oftare möter vi dem på marknivå. Och kanske är de mer framgångsrika än människan. **TEXT MARIA HAGSTRÖM ILLUSTRATION ARON LANDAHL**

.....

ör några hundra år sedan, troligen på 1700-talet, klev de allra första brunrättorna i land på Stockholms mark.

De hade stigit ombord på ett skepp någonstans i Europa som sedan anlade vid Skeppsbron i Gamla stan.

– Brunrättorna är väldigt framgångsrika djur. De gräver hål och gångar och förökar sig snabbt.

– De är sociala varelser med många olika läten och de kan varna varandra för faror. De är smarta, säger Gudrun Wessnert på Medeltidsmuseet.

Svarrättorna, som på den tiden fanns i Stockholm, hade därför inte en chans. Brunrättan konkurrerade ut dem och tog över. När Stockholm växte och människorna bredde ut sig gjorde brunrättorna samma sak. De har alltid följt människan i spåren. Och ju mer vi människor skräpar ner och lämnar matrester efter oss, desto mer har rättorna att äta. Och ju mer vi skyndar på klimatförändringar desto bättre trivs rättorna. De har dessutom då och då lyckats undvika våra rättgifter. I höstas ledde det till en "rättinvasion". Stockholms stad visste inte hur de skulle få stopp på rättorna och tidningarna skrev: "Rättorna härjar i Stockholm", "Rättorna kryllar på gatorna – värst är det på Östermalm". Men mer om det senare, först tillbaka till medeltiden.

Ursprungligen kommer brunrättan från norra Kina och Mongoliet, men på medeltiden började rättorna lifta med handelskepp över världshaven, spred sig åt olika håll. En av sjövägarna gick till Europa. Det går att via dagens rättors gener se var de kommer ifrån. Allt som krävs är en bit öra eller svans för att ta reda på arvsmassan. Så har gjorts med massvis med rättor över hela världen, sen har de jämförts i en ny internationell studie. Fram trädde en genkarta som visar rättornas erövring av världen.

– Brunrättan hänger alltid med människan. Därför är det intressant att lära sig hur

den spred sig, det är en pusselbit i hur människan har rest, säger Tanja Strand, forskare vid Zoonosis Science Center på Uppsala universitet, som studerar rättor och smittor och är medförfattare till studien.

Efter att rättan hade etablerat sig i Europa följde den med människan till Afrika och

Amerika. Vi delar samma kolonialhistoria.

När en rättpopulation har tagit över en stad är de inte särskilt förtjusta i nya rättbesökare.

– De åker med skepp, i containrar och kanske till och med flygplan mellan olika världsdelar och orter, men det är väldigt sällan rättor välkomnas in i redan existerande populationer. Det betyder att till exempel New York sällan får in nya rättor utifrån. New York-rättorna vill inte ha nya kompisar, de konkurrerar ut dem som kommer. Det blir inget nytt blod, det blir ingen parning. Rättorna har ett väldigt revirtänk. Det betyder också att det väldigt sällan kommer nya exotiska smittor till New York, trots att rättor historiskt sett har rört sig mycket, säger Tanja Strand.

DE ÅKER MED SKEPP, I CONTAINRAR OCH KANSKE TILL OCH MED FLYGPLAN MELLAN OLIKA VÄRLDSDELAR OCH ORTER, MEN DET ÄR VÄLDIGT SÄLLAN RÅTTOR VÄLKOMNAS IN I REDAN EXISTERANDE POPULATIONER.

SEOUL HANTAVIRUS – EN NY SMITTA

En ny smitta, som ännu inte finns upptäckt i Sverige, är Seoul hantavirus, som kan finnas i rättans avföring. Om råttbajs ligger på dammiga platser kan det virvla upp och vi kan andas in det i lungorna.

– Det finns ingen bra medicin och man kan i värsta fall få blödarfeber. Nu har den börjat dyka upp i Europa, med ett par fall i England, Frankrike och Belgien. Vår forskningsgrupp på Uppsala universitet har hittat det i holländska brunrätter. Teoretiskt sett finns det en möjlighet att en råtta hoppar på en båt i Rotterdam som åker till Sverige. Den smittan vill vi inte ha in, säger forskaren Tanja Strand.

FRAMTIDENS FÄLLOR

Framtidens skadedjurskontroll innebär ökad användning av övervakningsutrustning och digitala giftfria fällor, enligt Anticimex. Nya metoder har utvecklats som består av digitala fällor, sensorer och kameror som kan användas både utomhus och inomhus samt i avloppssystem. I dagsläget finns en fälla som avlivar råttor med en elstöt.

Än så länge är råttgift den vanligaste metoden i offentliga rummet. När råttgifter godkänns måste flera saker bedömas, bland annat risk för andra djur och för människor. De ska innehålla bittermedel, med främsta syftet att förhindra olycksfall med barn som av misstag får tag på medlet. Hänsyn ska också tas till rättornas lidande, men eftersom de flesta råttgifter har samma verkningsmekanism så påverkas inte lidandet av vilket medel som väljs. Giftet hämmar blodcirkulationen och råttorna dör av inre blödningar några dagar efter att de har fått i sig giftet.

Vilka är då Stockholmsråttorna genetiskt?

– Vi har i studien inte haft så många råttor från Sverige, men vi har kunnat se att Malmö skiljer sig från Stockholm och Göteborg.

På den genetiska världskartan sticker Malmö ut, precis som Bergen i Norge. Det kan bero på att råttorna i de städerna har varit isolerade och haft ett begränsat geninflöde. I Bergen kan det förklaras med omgivande berg, men Malmö är fortfarande en gåta. Stockholmsråttorna har däremot liknande gener som i många andra skandinaviska och nordeuropeiska städer. De finns även ett gemensamt arv från södra Europa, vilket också återfinns i Sydamerika.

Men något som alla världens råttor har

gemensamt är att de inte är populära hos människan. De har alltid varit jagade.

– För länge sen försökte människan bekämpa råttorna med katter, men även med olika råttfällor och mänskliga råttfångare. De är inte älskade djur, säger Gudrun Wessnert, som också är författare och har skrivit barnboken *Familjen Ratzbergers guide till Gamla Stan* tillsammans med illustratören Magda Korotynska.

Boken handlar om en hemlös förmänskligad råttfamilj som flyttar från Slussen – precis som verkliga råttor i dag gör i och med Slussenbygget – och söker sina rötter i Gamla stan. Tanken var att hon skulle skriva en bok om husen i Gamla stan och om det är några som kan se husen både underifrån, inuti och ovanpå, så är det råttorna.

– Vi tycker att råttor är äckliga och hemska, men de kan också vara lite söta, säger hon och påpekar att tamrätten är ett omtyckt sällskapsdjur.

– Tamrätten är även bra på att leta minor och används i många afrikanska länder. De markerar var minan är, och är själva så lätta att minan inte utlöses. Den används även inom den medicinska forskningen. Vi är bra på att utnyttja rätten, säger Gudrun Wessnert.

Tanja Strand tycker att råttor kan vara till nytta även på andra sätt.

– Man kan se råttor som en indikator, en slags varningsklocka för vilken smitta som finns i vårt samhälle. Om vi hittar en smitta i en råtta, kan den kanske finnas spridd i staden.

Hon skulle också vilja titta efter miljögifter i råttorna.

– Om vi hittar en miljögift i levern på råttor så är det möjligt att vi människor också tar upp det miljögiftet i vår lever. Råttor finns ju där vi finns, säger hon.

I Sverige görs liknande tester på minkar och uttrar, men de är ju inte särskilt vanliga i storstäderna. Där skulle rätten kunna vara väldigt hjälpsam, menar Tanja Strand. Men hon påpekar också att det finns grupper i samhället som inte mår bra av att det är för mycket råttor.

– Om det finns infekterade råttor vid en förskolas gård kan smittorna finnas i vatten och jord som små dagisbarn kanske får i sig genom att suga på sina vantar. En annan grupp är personer som är hemlösa och inte har något tak över huvudet alls, då tänker jag att man exponeras mer för råttor och smittor.

De vanligaste smittorna är magsjuka-bakterier, virus och parasiter. Men Tanja Strand har också hittat leptospirabakterier i rättors njurar. När de kissar ut bakterierna kan människor smittas av kontaminerat ►

RÅTTORNAS VINTERLIV

Råttor lever främst i avloppssystem, där är klimatet okej året runt. De kan också söka sig inomhus i skydd mot kylan.

En mild vinter är gynnsam för råttorna. I takt med att vårt klimat blir mildare ökar även antalet råttor. Det ger dem tillgång till mat och ofrusna vattendrag. Återvinningskärl med matrester som inte är frostsadade är också matparadis för dem.

DET HADE KUNNAT BLI ETT HOT MOT FOLKHÄLSAN OM VI INTE HADE KUNNA STOPPA ÖKNINGEN, SJÄLVKLART SÅ HADE DET SÄKERT BLIVIT STORA EKONOMISKA FÖRLUSTER PÅ SIKT.

vatten via till exempel sår på händerna. Det går att bota med antibiotika, men söker man inte vård i tid kan njurarna och levern ta skada och man kan få inre blödningar. Men det är en väldigt ovanlig sjukdom.

RÅTTORNA ÄR STORSTADSDJUR. Men hur många som finns i Stockholms kloaker, underjordiska gångar, parker eller hus, är det ingen som vet.

– Vi tror att råttorna har ökat, i alla fall har de ökat där vi människor befinner oss. Vi bygger väldigt mycket, framför allt i Stockholm, tunnelbyggen och husbyggen. Då förstör vi råttornas naturliga habitat i underjorden, i stället kommer de upp mer till ytan, säger Tanja Strand.

Råttorna är egentligen ett djur som är aktivt på natten, men i Stockholm ser vi ofta råttor mitt på dagen.

– Det är först när de är många de vågar visa sig på dagen, säger hon.

Inte heller Tommy Tuvunger, som är skadedjurssamordnare i Stockholms stad, vågar sig på en gissning om antalet. Däremot vet han att de blev alldeles för många i höstas.

– Vi hade en enorm population råttor i början av september och en alarmerande stor under andra delen av september. Vi stod handfallna, vi fick dem inte att äta råttgiftet.

Det gift som användes då blandades med mat i betesstationer.

– I det offentliga rummet kommer råttorna hitta annan mat, de väljer ju hellre en halväten hamburgare än förgiftade havrekorn.

Mellan 2010 och 2015 var den mest rätt-

drabbade stadsdelen Maria-Gamla stan, men under 2016 var det på Östermalm som råttorna tycktes trivas bäst. Och då främst vid Karlaplan, Humlegården och Tessinparken.

– Det går inte att säga varför. Anledningen till att råttor finns på en plats och förökar sig beror på tillgång till föda och möjlighet att gräva bohål – de ska trivas, säger Tommy Tuvunger.

– Vi har också den sociala aspekten. Om vi tar ett exempel: om det är 1 000 råttor på en yta av en fotbollsplan på Östermalm eller 1 000 råttor på samma yta i någon förort, då kommer vi definitivt ha högre anmälningsfrekvens på Östermalm.

Dessutom menar han att folk och råttor möts oftare i dag.

– Blickar du tillbaka 20 år och på ett Stureplan mitt i natten en tisdag, såg du bara gatusoparen, tidningsbudet och någon som raglade hem. I dag kan du gå dit vilken dag och vilken tid som helst och det är full

rulle hela tiden. Förr hade råttorna möjlighet att gå upp och leta mat utan att bli upptäckta, den möjligheten har de inte i dag.

När råttorna var alarmerande många, vad var ni rädda skulle ske?

– Det hade kunnat bli ett hot mot folkhälsan om vi inte hade kunna stoppa ökningen, självklart så hade det säkert blivit stora ekonomiska förluster på sikt.

Stockholm stad sökte dispens hos Kemikalieinspektionen för att få tillstånd att använda det gamla giftet Racumin Puder, som sprutas in i råttornas gångar och fastnar i deras päls. Eftersom de är renliga djur får de i sig giftet när de slickar sig rena. Racumin Puder har varit förbjudet att använda sedan 1 jul 2015, men på grund av fara för folkhälsan, särskilt för barn som vistas på lekplatser i parker, gav Kemikalieinspektionen staden tillåtelse att använda giftet i 180 dagar. Nu har råttbeståndet minskat. Men 20 maj måste staden hitta andra lösningar.

– Vi jobbar febrilt med det. Dels har vi ökat tömningsintervallerna för papperskorgar och bytt ut till rättsäkra soptunnor, som det inte går att ta sig in i. Men alla slänger inte skräp i soptunnor. Det handlar också om ett tänk hos allmänheten över lag, säger Tommy Tuvunger.

Kampen mot råttorna fortsätter och den är inte enkel. Råttor är intelligenta djur, de har anpassat sig i alla möjliga klimat och de har blivit resistent mot många typer av råttgift.

– De verkar kunna stå pall mot det mesta. Jag är säker på att de kommer att överleva oss som art, säger Tanja Strand.

Råttan sägs vara det mest framgångsrika däggdjuret efter människan, stämmer det då?

– Vi människor är dumma, vi förstör för varandra och vi förstör vår egen natur. Nej, jag tror att råttor är smartare. 📍

BRUNRÅTTAN (RATTUS NORVEGICUS)

- Ett rättpar kan ge upphov till mellan 800 och 1 000 ungar varje år.
- Råttor kan ta sig igenom ett hål på 2 cm, omkretsen på en enkrona.
- De kan hoppa 60–80 cm och falla flera meter utan att skada sig.
- De är duktiga simmare och kan vara under vatten i fem minuter.
- De kan klättra på insidan av ett lodrätt avloppsrör – i flera våningar.
- Tänderna växer hela tiden, därför måste de gnaga ner dem.
- Råttor blir upp till 20–30 cm långa, utan svans. Svansen blir cirka 15–23 cm.
- De har god hörsel och kan höra ultraljud. Men de kan inte skilja på rött och grönt eller se ultraviolett ljus.
- De pratar med varandra genom att pipa, sjunga, skrika eller knastra med tänderna.
- Rättsamhällen delas in i klaner som försvarar sig mot andra klaner och inkräktare.
- Precis som människan har den spritt sig till alla kontinenter, förutom Antarktis.

Källa: Anticimex och Skansen

EL MACO

MANIA!

EL VEGO!

EL VEGO | DELUXO EL MACO | CHICKEN LEGENDO

Välkommen in till McDonald's® Liljeholmen & Södermalm!

HUSBY EFTER KRAVALLERNA

Med antologin *Bortom kravallerna – konflikt, tillhörighet och representation i Husby* fortsätter sökandet efter förklaring till händelserna i Husby i maj 2013. Med utgångspunkt i ett trettiotal Husbybors berättelser försöker sju forskare förstå vad som rörde sig under kravallens yta. TEXT ULF STOLT FOTO JONAS LEMBERG / EXP / TT

Örsommaren 2013 brann det i Husby. Bilar sattes i brand. Som lockbete för att få poliser att rycka ut dit så man kunde attackera dem och kasta sten på dem. Vilket fick polisen att agera än hårdare tillbaka mot de som kastade stenarna.

Med ett trettiotal Husbybors egna berättelser, funderingar och erfarenheter som grund, försöker bokens skribenter i sju kapitel belysa vad det egentligen var som fick bilarna att fatta eld och hur det som sedan hände kom att ske.

Det demokratiska hotet

UNDER LÅNG TID har det förelagat en konflikt mellan stat och samhälle i Husby, och polisinsatsen i samband med kravallerna bekräftade bara den sociala antagonism som redan fanns – den pågående konflikten mellan styrande och de styrda. I sin text beskriver Markus Lundström hur bilbränderna – den riktade skadegörelse som var nödvändig för att kunna attackera polisen – redan inledningsvis ansågs tvivelaktig av de boende. Och andra dagen rädde en utbredd uppfattning bland de boende att detta omedelbart måste upphöra. En av rösterna som citeras säger: "Du kan inte ha sönder grannens bil eller bränna upp pizzerian där vi brukar äta. Närstans där får det vara nog. Jag tror att de vaknade till och tyckte att nu har vi fått våra röster hörda, det räcker nu. Det var tidningar från hela världen som var där redan dag två. Då förstår folk att nu har man sett oss, nu räcker det. Så jag tror att det var ganska mycket taktisk tillbakadragning".

Husby, motstånd och gemenskap

DET FINNS GROVT räknat två bilder av Husby som går igenom i Alejandro Gonzáles text – den om ett Husby från förr då samhällets institutioner fungerade, och en nutida med frånvarande välfärdsinstitutioner och nedlagda fritidsgårdar. Kapitlet avslutas med stycket: "Berättelser om vi:et i Husby är viktiga komponenter i hur gemenskap konstrueras. I första hand bekräftar den

en ordning som placerar kollektivet i centrum, men de markerar också en gräns mot omgivningen som upplevs som hotfull, opålitlig, fientlig. I dessa berättelser framhävs framgångsrika inslag (det var vi som stoppade kravallerna) medan faktorer som signalerar splittring eller spänningar tenderar att tonas ner. Husbyinvånarnas förmåga att skapa en kollektiv berättelse om händelserna i maj 2013 avgör hur talet om gemenskapen kommer att gestalta sig i framtiden".

Husbyhändelserna i nyheter och politisk debatt

POLISEN, SOM MYNDIGHET eller i egenskap av enskilda poliser, var den källa som användes mest i nyhetsartiklar och nyhetsprogram.

De flesta nyhetsinslag som försökte förklara händelserna talade om att polisens agerande var en del av det som hände, men också om sociala problem som fattigdom, dåliga skolresultat eller arbetslöshet. I riksdagsdebatten var orsaksanalysen mer grund och otydlig, där talade man betydligt mindre – även om det skiljde sig partier emellan – om strukturförklaringar och mer om enskilda människor som begick kriminella handlingar, brände bilar och kastade sten på polisen.

Polisens roll diskuterades knappast i riksdagsdebatten. En fråga som ställs i texten rör det ideologiska klimat som rådde när händelsen i Husby utspelade sig, hur exempelvis frågan om invandring skapade spänning i riksdagsdebatten i och med Sverigedemokraternas närvaro.

Kristina Boréus skriver bland annat: "Nära nog tystnad rådde alltså om den strukturella ojämlikhet mellan människor från olika delar av världen som råder i Sverige, om den diskriminering och den rasism som många i Husby har fått erfara".

Vad är problemet med Husby?

DEN 31 MAJ 2013, kort efter oroligheterna i Husby, hölls en riksdagsdebatt fokuserad på händelserna och partierna presenterade sina olika lösningar. Marcus Lauri har i sin text fokuserat på vilka åtgärdsförslag och lösningar som diskuterades. Och talat med Husbybor och tittat på utsagor från statliga myndigheter.

I texten kommer han bland annat fram till att det pågår en kamp om hur händelserna ska förstås, han skriver: "En prövande och självkritisk hållning och ett visionärt tänkande kring lösningar, karakteriserar flera av de resonemang som återgavs i intervjuerna, lösningar som ligger långt ifrån standardlösningarna om aktivering och övervakning som dominerade riksdagen".

Han menar också att riksdagsdebatten och de orsaker och lösningar som diskuteras där kan tolkas som "ett aktivt försök till att rama in händelserna på sätt som underlättar att undkomma politiskt ansvar".

Poliskultur på kollisionskurs

TVÅ SAKER ÄR tydliga i Kristina Boréus och Janne Flygheds kapitel om polisens roll vid händelserna i Husby. Dels att dödsskjutningen 13 maj av en 69-årig knivbeväpnad man i en lägenhet i Husby, och det faktum att polisen lämnade felaktiga uppgifter om händelseförloppet, var "gnistan till att bränder har startat" som en intervjuad uttryckte det. Och att det inte var den massiva polisinsatsen som fick oroligheterna att upphöra, utan enskilda personer – föräldrar, nattvandrare, som med sitt ökande antal på gatorna fick stopp på oroligheterna.

De visar också att den sedan länge ökade och alltmer närgångna polisen närvaron i området av många Husbybor uppfattats som både trakasserande och onödigt hård och icke-kommunikativ.

VÅR UNDERSÖKNING PEKAR SÅLEDES MOT ATT POLISENS SÄTT ATT ARBETA I OMRÅDEN SOM HUSBY BEHÖVER GRANSKAS.

De skriver: "Vår undersökning pekar således mot att polisens sätt att arbeta i områden som Husby behöver granskas liksom också de normer som byggs upp under polisens utbildning. Mot bakgrund av detta är det både anmärkningsvärt och föga hoppningivande med riksdagsdebatternas totala tystnad vad gäller polisinsatsernas betydelse för oroligheterna".

De avslutar sitt kapitel med: "En poliskultur på kollisionskurs med de invånare vars vardag ska tryggas, kommer däremot att permanenta misstroende och konflikter".

Husby, våldet och talandets villkor

I ETT AV antologins längre kapitel skriver Paulina de los Reyes bland annat om definitionerna av våld, vem av parternas – "stenkastarnas" eller polisen/statens – våld som ges utrymme och legitimitet. Och som därmed får ett berättigande. Och om vems berättelse och tolkning av det som skedde som gavs medial plats, vem som ansågs ha

rätten att definiera våldet och dess användning. På ett ställe i texten skriver hon: "Megafonen vägrade att delta i fler debatter. Organisationens tystnad i offentligheten har dock lämnat djupa spår i de efterföljande berättelserna om oroligheterna, inte minst för att dess våldskritik fortfarande utgör en huvudförklaring, i motsats till polisens officiella version av dessa händelser".

Kravaller i välfärdsstaten? Konturer till en modern moralisk ekonomi

I DET AVSLUTANDE kapitlet skriver Magnus Hörnqvist: "De boende i Husby anser sig berättigade till arbete och bostad, till en skälig nivå av konsumtion och social service, och till ett korrekt bemötande från myndighetsföreträdare. Men rättigheterna respekteras inte. Våra intervjuer ger insikt i vad som händer då växande ojämlikhet, bristande demokrati och vardaglig diskriminering uppfattas genom föreställningar om rättvisa och social ordning som kommer från efterkrigstidens svenska välfärdsstat. Den övergripande konsekvensen är upplevelsen av att inte få sina rättigheter som medborgare respekterade fullt ut".

FAKTA

Bortom kravallerna – konflikt, tillhörighet och representation i Husby ges ut av Stockholmia förlag. Redaktörer Paulina de los Reyes och Magnus Hörnqvist.

Medverkande skribenter:

Kristina Boréus statsvetare, Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet

Janne Flyghed kriminolog, Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Alejandro González ekonom-historiker, Latinamerikainstitutet, Stockholms universitet.

Magnus Hörnqvist kriminolog, Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Marcus Lauri statsvetare, Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.

Markus Lundström ekonom-historiker, Ekonomiska-historiska institutionen, Stockholms universitet.

Paulina de los Reyes ekonom-historiker, Ekonomiska-historiska institutionen, Stockholms universitet.

Det har hänt att översättaren Anna Lindberg fastnat i Urban Dictionary när hon letat efter ett ord. Men oftast sliter hon på i 45-minuterspass för att hålla koncentrationen uppe. Så hon lyckas skilja på vad som är författaren och vad som är språket. TEXT DAVID BOGERIUS FOTO MARC FEMENIA

MED ANDRA ORD

Enligt Kungliga bibliotekets Nationalbibliografi översattes totalt 950 romaner till svenska förra året.

För en väntad storsäljare som E.L. James *Grey: Femtio nyanser av honom enligt Christian* gick det åt inte mindre än tre översättare innan den låg på diskarna.

– Oftast är det bara en person som översätter en bok men ibland använder sig förlägen av flera stycken. Särskilt när det gäller stora titlar som de vill ha ut fort, säger Anna Lindberg.

Hon är en av nästan 600 medlemmar i Sveriges Författarförbunds översättarsektion och hennes senaste översättning, Irena Brežnás *Den otacksamma främlingen*, har precis kommit ut. Hon översätter både tysk och engelsk litteratur och har nominerats till Författarförbundets pris "Årets översättning" för Monika Rincks diktsamling *Till omfamningens frånvaro* 2012.

– Jag har alltid sökt upp sammanhang där jag får prata andra språk än svenska. Jag gick i ett engelskspråkigt gymnasium och valde franska som tillval trots att jag

redan läste tyska sen högstadiet. Jag åkte till Tyskland på utbytesvecka och bodde även i Frankrike under en period efter gymnasiet.

Studierna fortsatte med en kandidatexamen i tyska från Uppsala universitet och vidareutbildning vid Biskops-Arnös författarskola och Södertörns litterära översättarseminarium.

– De översättare jag känner har antingen bött utomlands och kommit in på översättningen den vägen eller så kommer de som jag från litteraturen eller nåt slags skrivande, säger Anna Lindberg, vars egen roman

Något måste hända nu nominerades till debutantpriset Slangbellan 2012.

Vid översättningar av engelska och amerikanska romaner är urbandictionary.com ett välkänt hjälpmedel, särskilt när det handlar om modernare slang och uttryck från exempelvis droghandeln som ett nog så tjockt engelskt-svenskt lexikon går bet på.

– Jag kan fastna på Urban Dictionary och bara sitta där och läsa. Tyvärr finns det ingen tysk motsvarighet och det är knappt att det finns nån ordbok att ta till heller. Det finns Norstedts Ord på nätet men de ord som jag letar efter är oftast så konstiga att de inte finns där. Jag brukar använda mig av ett tyskt-engelskt lexikon i stället, eller så får jag fråga nån tysk. Det är den livlina jag har, men mina tyska vänner har inte så bra koll på drogvärlden.

Redan innan hon började arbeta som översättare kunde hon läsa översatta texter och tänka att hon skulle kunna göra det bättre. Med tiden har hon blivit ännu petigare och fått en större känsla för text, men hon vet inte om det har med hennes yrke ►

att göra.

– Lite har det nog det, men jag har alltid varit en petimåter när jag läst böcker och även när det handlar om undertexter på film och tv.

ARBETET MED EN översättning av en bok börjar med att hon läser igenom manuset en gång.

Hon gör inga anteckningar eller markeringar – mer än i minnet. Sedan börjar hon översätta i 45-minuterspass för att orka hålla koncentrationen uppe. Det brukar bli fem sådana pass på en normal arbetsdag som börjar klockan nio i Vita bergens ateljékollektiv på Gaveliusgatan. Resten av arbetsdagen kan gå åt till att läsa nästa bok som står på tur att översättas, olika möten och att svara på mejl. Bakgrundsmusik av engelskspråkiga artister som Ultravox och Sahara Hotnights – svenska distraherar bara – kan bidra med energi, men när deadline närmar sig lite väl fort och de fem 45-minuterspassen går upp mot åtta är det lätt att tappa fokus.

– Då kan jag bli väldigt less och det är därför jag försöker förhandla mig fram till en deadline som är så långt fram i tiden det bara går. När det handlar om kreativitet måste man lura sig själv för att vara i nåt slags flöde. Men när det tar slut och man måste pusha så kan det bara förstöra. Då är det kanske bättre att fortsätta nästa dag och i stället ägna sig åt redigering.

När hela texten är översatt och granskad läser Anna Lindberg den högt. Det knepet fick hon lära sig på Södertörns översättarseminarium och det leder nästan alltid till ändringar.

– Det är jättebra att göra det. Du kan misa något fel för att hjärnan vet vad det borde stå och lägger till det men det upptäcker du när du läser högt. Det är lite som när man skriver ut en text på papper och plötsligt ser felet som inte syntes på skärmen.

EN AV ARBETETS största svårigheter beror, förutom bristen på tyska slanglexikon, på den svenska meningsbyggnaden som i jämförelse med till exempel tysk är kort och koncentrerad.

500 ord på tyska blir lätt 450 på svenska, men det är något av ett tabu att börja ändra i författarens meningsbyggnad.

– I en svensk text hade man ofta satt punkt tidigare och när meningens börjar kännas väldigt lång måste man ta ställning till hur

NÄR DET HANDLAR OM KREATIVITET MÅSTE MAN LURA SIG SJÄLV FÖR ATT VARA I NÅT SLAGS FLÖDE.

mycket man kan ändra. En författare som har skrivit en mening vill kanske inte att det kommer en översättare och skriver två. Svenskan är så karg att den liksom inte får vara utbroderad, medan meningarna i tysk normalprosa består av flera adjektiv och en massa bisatser.

Malin Bylund Westfelt, 53, är ansvarig för översättningar av TV-programmet *Babel* i SVT men gör även litterära översättningar. Hon har hyllats för sin översättning av *Jag har det rätt bekvämt...* av Lydia Davis och är precis klar med Maggie O'Farrells *Det måste vara här* (*This Must be the Place*) där en åter-

kommande prövning blev att skilja på vad som är författaren och engelskan.

– Med det menar jag att det ibland inte är uppenbart om en formulering "bara" är engelskans sätt att uttrycka sig på, och att jag därmed är fri att hitta ett idiomatiskt svenskt uttryck, eller om det faktiskt är författarens alldeles egna formulering som jag då måste bevara, även om det vid en första anblick kan kännas som att den skaver. Maggie O'Farrell har ett oerhört sinne för detaljer, vilket gör att hon är en mästare på att hitta pregnanta formuleringar som gör att man precis förstår vad de vill förmedla.

Men att hitta exakt det på svenska kan vara ytterligt svårt, säger Malin Bylund Westfelt.

Hon anser att det är kunskaperna i svenska som är avgörande för en översättare.

– Allt annat kan man ta reda på, men har man inte svenskan i sin hand går det faktiskt inte att översätta. Det är svaret jag ger till alla som undrar hur man hänger med i sina källspråk. Det viktigaste är svenskan.

ENLIGT ANNA LINDBERG, som fyllde 34 år i somras, har respekten för originaltexter blivit större med tiden.

Sedan femtitalet, då översättaren kunde vara mera av en tolkare, har utvecklingen gått mot att stilistiskt osynliggöra översättaren. Samtidigt har anonymiteten förmodligen bidragit till svårigheten att försörja sig.

– Lönen kanske blivit bättre om man syns mer. Författarförbundet har räknat ut att snittlönen för en heltid arbetande översättare ligger på 19 000 kronor i månaden för F-skattare. Det låter ganska dystert om man har tänkt sig att arbeta som översättare hela livet och det är anmärkningsvärt lite för ett

yrke som kräver flera års universitetsstudier. Det beror delvis på att det är ont om pengar i förlagsbranschen, men jag tänker också att översättningsarbetet inte värderas så högt.

– För mig skulle det inte vara värt att leva på existensminimum för att vara översättare. Jag har funderat lite på vad läsarna kan göra för att förbättra situationen och jag tycker att de ska höra av sig till förlaget när en översättning är dålig.

Den otacksamma främlingen, Anna Lindbergs senaste översättning, ges ut av Vaktel förlag, ett av de mindre förlagen där initiativen till översättningarna ofta kommer från översättaren själv.

Anna Lindberg nämner Linda Östergaards introduktion av den österrikiska poeten och författaren Ingeborg Bachmann som ett lyckat exempel på just detta. Andra favoritöversättare är Inger Johansson som bland annat har översatt Nobelpristippade Mircea Cărtărescu från rumänska och Anders Bodegård som arbetade med den nya översättningen av Gustave Flauberts *Madame Bovary* i hela fem år. Malin Bylund Westfelt går så långt som att kalla Anders Bodegård för en översättaridol:

– Hans nyöversättning av *Madame Bovary* går nästan inte att fatta hur bra den är. 📖

KRÖNIKA

ULF STOLT

SOM SCEN EN SÖN

Det finns en särskilt skimrande, blåsvart färgton av natthimlen över Slussen och Saltsjön som mellan vissa snäva klockslag under förkvällarna en begränsad tid av vintern välvs på undersidan av mörkret. Det var precis så utsikten artade sig när jag den här söndagskvällen kom gående nedför Hornsgatan med Mariatorget söder om min uppfällda krage. En kallhamrad vind sopade sig nedför gatan mellan husen och ur tunnelröret på höger sida gatan, nästan ända framme där Götgatan rinner ut, stampade sig en långträdare långsamt genom vänsterkurvan och vände Stadsmuseet ryggen.

En krogdörr på andra sidan gatan öppnades och stängdes. Någon ställde sig upp mot lä och tände en cigarett.

Dörren öppnades igen. Eld lånades.

Ljudet av en aning otät hi-hat som stampades stängd hann precis läcka ut och när jag tittade bort mot krogens fönster kunde jag urskilja de fyra stämskruvarna från en Precision-bas glimra till likt fyra nödmynt.

Jag tog mig över gatan och klev in i lokalen. På en uppsatt liten konsertaffisch på innerdörren kunde man läsa: "Reunion concert with The Mighty Hightones, featuring Stevie Klasson, Captain Clav

Peterson, Surjo Benigh, Brady Blade, at Akkurat, Sunday January 15".

Jag stängde innerdörren försiktigt.

Jag kände väl igen namnen på de fyra musikanter som precis klivit upp på den halvmeterhöga scenen framför bardiskens hörn. De stod nu och småjusterade och såg till att det som skulle stämma stämde. Basisten Surjo Benigh berättade att det var 17 år sedan de spelade här senast.

Jag såg mig omkring.

På plats ett tämligen blandat söndags-

IBLAND BARA ÖPPNAS en dörr på en gata. Och man kliver in.

Det som sedan utspelar sig innanför den där dörren är egentligen mycket mera och större än vad som ska kunna ske, och vad som egentligen på papperet är möjligt.

Men i en stad som Stockholm kan dylikt ske en vanlig söndagskväll.

När mannen bakom mig ställde ner sin öl på bardisken sa han till stolsgrannen: "Nu kanske han spelar lite bättre trummisen, han tog precis av sig kavajen". Jag tänkte mera i

DET HÄR ÄR INGA HÖNS I PERUK. STEVIE KLASSON SPELADE GITARR I THE ODDBALLS, DET SISTA BAND JOHNNY THUNDERS SATTE IHOP OCH KANSKE ETT AV HANS BÄTTRE.

Södermalm med delvis inkännande fatölskaraktär. Samt en och annan rocker som aldrig behagar att ta ur örhänget.

Stevie Klasson – i kretsrecksrandigt, lilasvart ficknäsduk, spetsiga skor, hatt, snygga gitarrer – strök en hårttest ur blicken, justerade vinkeln på hattbrettet, vände sig mot trummisen och satte tempot med höfterna och sedan var de i gång.

banorna att det nog faktiskt aldrig suttit en bättre trummis och knackat takt på den där scenen. Senast jag såg Brady Blade spelade han bakom Emmylou Harris tillsammans med Daniel Lanois på gitarr och Darryl Johnson på bas när hon lirade på Cirkus, hade precis släppt plattan *Wrecking Ball*.

Hightones pulsar på. Mycket ögonkontakt mellan musikerna. Leenden. Det syns

ÖNDAG

att de har roligt och det låter bra. Våldigt bra. Egentligen förvånansvärt bra. Eller kanske inte.

Det här är inga höns i peruk.

Stevie Klasson spelade gitarr i The Oddballs, det sista band Johnny Thunders satte ihop och kanske ett av hans bäst. Efter Johnny Thunders död i New Orleans 23 april 1991 hankade han sig kvar på gitarren i New York en tid, tog sig sedan tillbaka mot Stockholm via några år i London där han spelade runt, skrev låtar och jobbade i gitarraffär.

Har spelat med Hanoi Rocks, Diamond Dogs, Freddie Wadling, Conny Bloom, kort sagt kopplat in stjärkaren en hel del och lite överallt sedan han återvände till Stockholm 1999.

Till vardags står han bakom disken hos Halkan och kränger plektrum och vintagegitarrer.

BRADY BLADE SKRATTAR, pekar på någon mekanisk komponent

av trumsetet och basisten Surjo Benigh – senast jag såg honom stod han till höger om Ulf Lundell på Skansens scen – skakar på huvudet och säger något om att han redan trashat trumsetet. Stevie Klasson byter gitarr och nickar sedan mot "Captain Clav" Peterson – Mikael Rickfors är en av många "Captain Clav" spelat med genom åren – och nästa låt skyfflar i gång.

Och så där fortsätter det. En söndagskväll på en låg scen utmed kortväggen mittemot en bardisk på Södermalm, under den blåsvarta vinterhimlen över Slussen. Där fyra eminenta musiker – som tillsammans blir betydligt större än summan av de enskilda delarna – låter sin gemensamma erfarenhet och historia smälta samman runt några välnöta ackordföljder.

Bara för att de kan och vill. Och för att sådant är möjligt.

På en låg scen en söndag i en stad som Stockholm. 📍

FÖLJ OSS PÅ SOCIAL- REALISTISKA MEDIER.

Upptäck Stockholm utan filter @situationsthlm

SITUATION
S T H L M

Premiär 4 feb

VI & DOM
EN UTSTÄLLNING
OM HATBROTT

 Polismuseet

I tio år har de hållit ihop i ur och skur, Cari Biström och Jonny Sjöblom. När de säljer Situation Sthlm tar de varsin utgång till Norrlandstågen vid Stockholms centralstation, där de känner sig hemma.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MAARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

Ursäkta damen kan jag erbjuda lite bra reselektyr, kanske ett korsord på vägen? Så brukar vi kanske säga, och det är det många som vill. Härifrån går Norrlandstågen och tåget till Uppsala, folk vill ha något att läsa på vägen.

Ibland får vi vara guider också. Det är många som inte hittar här. Det finns högtalare men det enda de används till är att varna för ficktjuvar, de berättar inte på engelska var tågen går ifrån eller om det är förseningar. Ibland är det kaos, folk kommer fram och frågar och behöver hjälp.

Vissa blir stressade och nervösa av Centralen, men för oss känns det tryggt och hemma. När vi bodde ute eller på härbärke då var det här knutpunkten. Här kunde vi också få värme. När vi träffades för tio år sen hade vi ingenstans att bo, vi bodde på gatan. Sen har vi bott i skåpbil, husvagn, på olika boenden och nu har vi en försöks-

lägenhet i Solna. När man tittar tillbaka så har vi arbetat oss upp ganska bra. Har blivit levnadskonstnärer och väldigt tajta, vi har ju umgåtts nästan varje sekund varje dag. I tio år har vi hållit ihop i ur och skur, i berg- och dalbanor.

Utan musiken hade vi inte överlevt. Det går inte att hata livet när man hör musik. Och musik finns ju för alla sinnesstämningar. Vi har båda spelat i band för länge sen och i dag har vi gitarrer, bongotrummor, en synt, munspel och kastanjetter där hemma. Det kan bli allt från blues till Sofia dansar go-go.

Härom veckan, när vi nyss hade köpt en gitarr, tog vi fram den på Rådmanngatans perrong och fastnade där hela natten. Folk kom förbi, satte sig och sjöng med. Det är kul att dra igång människor och det gör vi ofta. Om vi går ut och spelar så gör vi det inte för pengar, vi gör det för att det är kul. Musiken är vårt oxygen. 🎸

LIVET MED SITUATION STHLM

Att känna stolthet, ha en sysselsättning, få bättre ekonomi och kontakt med människor – det betyder det att sälja Situation Sthlm. I en nygjord enkät har tidningsförsäljarna tyckt till. De berättar också hur deras problem ser ut och 86 procent uppger att deras livssituation har förbättrats. **TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MARTINA HOLMBERG**

Eva Kullmer, Johan Löfgren och Bertil Jansson upplever att deras livssituation har förbättrats genom att sälja Situation Sthlm.

Arbetsdagen börjar klockan sex på morgonen för Eva Kullmer. Oftast står hon utanför Mariatorgets tunnelbaneuppgång vid polishuset. Nästan alla som passerar hejar. Så ser den dagliga morgonrutinen ut.

– Man behöver rutiner och att träffa sina kunder. Att sälja tidningen innebär också extra pengar. Min sjukersättning är låg och jag har en hyra på 9 300 kronor. Men det handlar också om allt det här, säger Eva Kullmer när hon kommit in på Situation Sthlm och tittar sig menande omkring.

Vi sitter i det lilla biblioteket. Utanför glasväggarna äter några försäljare frukostsmörgås och Ingmari Olofsson och Jonas Svensson, som är samordnare i den sociala verksamheten, har nyligen öppnat för dagen. Klockan är nu strax efter åtta.

– Det handlar om gemenskapen man får här, fortsätter Eva Kullmer. Är jag deppig så är det bara att gå hit och prata med Ingmari, Jonas eller nån av jobbarkompisarna. Det blir som en familj på nåt vis.

– När jag träffar nån som säljer Situation Sthlm ute på stan så morsar jag alltid. Jag ser dem alla som mina kollegor, det är som ett stort jakla företag, säger hon och skratrar.

När hon började sälja Situation Sthlm sov hon i tunneln vid Rådhusets tunnelbana, i dag bor hon en lägenhet via socialtjänsten.

– Vi blev tillsagda här att vi borde gå till soc. Då gjorde vi det och kom först in på härbärge, men i mars förra året fick vi en försökslägenhet i Årstadal. Det är kanon. Så livssituationen är bättre, oja!

En nygjord enkät med tidningsförsäljarna visar att 84 procent tycker att deras livssituation har förbättrats sedan de bör-

jade sälja tidningar. Förändringen innebär allt från att känna mer glädje i livet och att vara ute mer, till att inte begå brott och att vara nykter.

– Jag vill ju inte stinka alkohol när jag säljer. Men om jag inte hade sålt Situation Sthlm då kanske jag skulle dricka mer. Jag är amputerad och har grav KOL, så jag skulle förmodligen sitta isolerad hemma. Då är det lätt att muntra upp sig själv med sånt man inte borde.

När försäljarna i enkäten får frågan vad de skulle göra om de inte sålde Situation Sthlm blev svaren till exempel: stjäla koppar, samla pant, driva omkring, dricka mer, troligen sitta inne och ganska snart vara färdig för skrotning, leva på kyrkan, med största sannolikhet vara död.

När Bertil Jansson, som säljer Situation Sthlm på Drottninggatan, ska svara på den frågan säger han:

– Bomma. Men jag orkar inte göra det, titta. Jag tycker också att det är så trevligt med alla dessa kundkontakter och allt snack. Det betyder nästan allt.

Varför började du sälja Situation Sthlm?

– Min bror introducerade mig. Jag vägrade soc, för där skulle jag vara tvungen att söka 25 jobb i veckan trots att det ju är helt kört på grund av åldern. Det är ingen som är intresserad av gamla stötar.

DET HANDLAR OM GEMENSKAPEN MAN FÅR HÄR [...] DET BLIR SOM EN FAMILJ PÅ NÅT VIS. Eva Kullmer

FÖRSÄLJARNA UPPGER ATT deras problem i livssituationen framför allt är boendet. Men också bland annat ekonomin, missbruk, socialtjänsten och hälsan.

– Jag har inget boende, jag har inte ens haft kontakt med socialen på över två år. Jag har också hamnat utanför bostadskön eftersom jag inte har fått in betalningarna dit, säger Johan Löfgren, som säljer vid Centralstationen och Odenplan. Nu bor

jag ingenstans. Jag får sova hos en gammal kollega från Posten när han jobbar. Han är tidningsbud och går till jobbet klockan två på natten och kommer hem vid sju-åtta. Så jag har en sovplats i alla fall.

Har din livssituation förändrats sen du började sälja tidningen?

– Måste jag väl säga ändå. Jag känner en annan trygghet, jag kan ju jobba ihop pengar i stället för att leva knarkarliv och strula hit och dit och göra konstiga affärer. Jag gör andra saker också, som att spela boule med kompisar. Nu lever jag lite mer som en vanlig människa.

Men han har synpunkter också, som att han tycker att distributionen på Situation Sthlm skulle ha öppet längre om dagarna, vilket han inte är ensam om att önska i enkäten. Utöver det är synpunkterna nästan enbart positiva. Och flera berättar vad det betyder att sälja tidningen: Frihet och välmående. En social kontakt med människor. Ansvar och självrespekt. Bättre ekonomi och sysselsättning. Överlevnad. Ett bättre liv. ☺

"Nån hade skrivit att den kände sig stolt. Det ska de vara."

NÄR SITUATION STHLMS försäljare kommer till Situation Sthlm är Ingemari Olofsson och Jonas Svensson de första de möter. De jobbar som samordnare och säljer tidningar till försäljarna. Enkäten visar att deras jobb är uppskattat, många lyfter fram bra bemötande.

– Det är jättekul att det var så mycket positivt och att se att tidningen betyder så mycket, säger Ingemari Olofsson.

Hur skulle ni beskriva ert arbete?

– Det kan innebära allt från att hjälpa till att leta upp telefonnummer till att fylla i blanketter. Vi är några som de kan komma till när det strular och det blir många stöttande och peppande samtal, säger Jonas Svensson.

Ingemari Olofsson beskriver deras

arbetsplats lite som försäljarnas fikarum på jobbet, där det finns en samhörighet.

– Varje dag kommer också försäljare in och berättar om människor de har träffat, om möten med kunder. Folk ringer oss också och undrar var deras försäljare är nånstans och skickar en hälsning, säger hon.

Var det något i enkäten som ni särskilt kommer ihåg?

– Vad de svarade att de skulle göra om de inte sålde Situation Sthlm, vad alternativet är för många, vilket kan vara prostitution, vara kriminell, inte tjäna egna pengar – ytterligheterna, säger Jonas Svensson och Ingemari Olofsson tillägger:

– Nån hade skrivit att den kände sig stolt. Det ska de vara.

Jonas Svensson och Ingemari Olofsson är samordnare på Situation Sthlms sociala verksamhet.

SITUATION STHLMS FÖRSÄLJARE

57 personer har svarat på enkäten. Genomsnittsåldern är **55 år**. Den yngsta är **25 år** och den äldsta **74 år**. **30 procent** har försöks- eller träningslägenhet eller eget boende. **70 procent** bor enligt Socialstyrelsens Situation 1 och 2, vilket innebär

akutboende, jourboende eller sover ute. De kan också bo på stödboende eller vara inskrivna på kriminalvårdsanstalt eller behandling. **84 procent** upplever en förändrad livssituation sedan de blev inskrivna som försäljare på Situation Sthlm.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Språkbarriär

● No, monsieur
inte skratta något mera
det låter som ni dö,
sa en fransyska
som om ni vomera
och därtill på tyska.
Skrattar bäst först som sist
oui, javisst
sade en fransos,
låter som bratwurst
med klister och potatismos

JAN WALLIN

Barnen bor

● Det finns lika många blåbär ett
bra blåbärsår i svenska skogarna
som barn i hela Europa, alltså
barn som bor i skogen. Inte alla
barn, men de barn som av någon
anledning aldrig fått vara barn,
just det, vara barn.

Barnen i indiska och pakistan-
ska textilfabriker, barnen i krigets
fasor. Som en skogsmulle har
jag träffat många av dem. Siffran
kanske inte är exakt men till en
sådan matematisk slutsats har jag
i alla fall kommit. Jag har sett dem
sjunga, dansa och berätta sagor
för varandra. Dom är lyckliga i
skogen liksom jag.

LIVINGSTONES

Tårar

● Känner mig ledsen i hjärtat,
pallar inte trycket.
Nu får det vara nog, ta mig tillbaka
till tältet,
lugnet och min skog.
Jag är ledsen, mitt hjärta gråter,
hundra miljoner tårar från?
Känns som ett sår.
Finns många timmar på ett år.
Folk frågar hur det går.
Jag ljuger, säger:
- Jo det går bra, ler och ser glad ut.

MAGDALENA 407

FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM

@situationsthlm

CCO PUBLIC DOMAIN

Hembesökt rum

● Är det andar eller energi som går
runt? Jag har förlorat många nära och
kära som lämnat jordelivet aldeles
för tidigt. Jag tror att det är någon
av dem som vill påminna mig att det
skulle kunnat varit du. Min andevän/
vänner är lugna när de inte tänder och
släcker lampor, skakar i gardinerna
eller bankar på dörrar. Nej.

Det kommer när jag ska lägga
mig och sova. Inte så ofta men lite
då och då. Ofta när jag har haft en
svår och jobbig dag. Ibland hörs lätt
snarkande ljud men oftast lugna
djupa andetag, andas in, andas ut.
Det hjälper mig att sova. Liksom alla
mamnor gör när de berättar god-
nattsagor för sina barn. Ibland känns

det läskigt när jag vet att det finns
någon annan än jag i rummet. Vem
anden är får jag inte veta eftersom
de har ritat en gräns mellan oss här
och dem där.

Inte förrän jag vandrar den
sista resan, som vi alla en gång ska
vandra.

LIVINGSTONES

En morgon vid pendeltåget

● I förra veckan skulle jag åka till
Sollentuna till min bror. Då ser jag
någon på håll som närmar sig mig. Vi
börjar småprata, efter en liten stund
ser jag att det är Krister Henriksson.

Mycket trevlig man, han sa att han
skulle sluta spela karaktären Wallander,
vi kom in på Johanna Sällström och
han sa till mig att det absolut inte fanns
någon som kunde ta hennes plats, fast

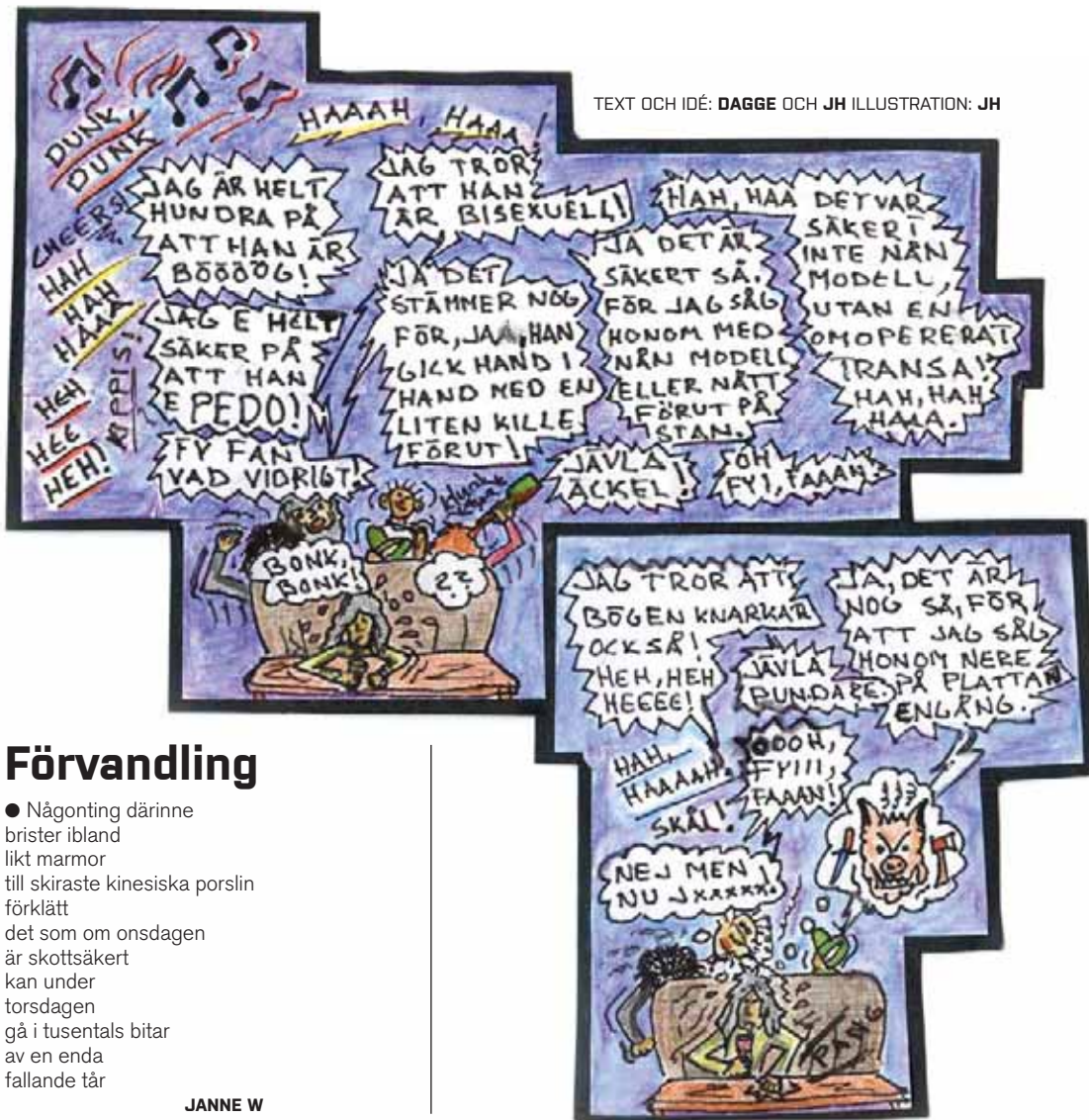
dom hade ersättare för henne.

Kom i alla fall till Sollentuna där
mötte jag min bror, jag hade ju
saknat min mobiltelefon som jag
glömde i hans bil. När vi träffades
fick jag telefonen, sen åkte jag
tillbaka till Centralen där jag tog upp
några Situation Sthlm-tidningar som
jag började sälja.

Det är väldigt många som står

där och säljer nu, så jag fick höra att
det bara är vi som har ordinarie och
vikarieplatser som får stå där och så
blev det. Jag pratade med vakterna
Bugge och Rolle och då sa dom att
det bara är vi som får stå där. Jag
och Johan är ju ordinarie båda två
så det var en bra lösning, plus att
jag fick mina tidningar sålda.

LENA FREJ

TEXT OCH IDÉ: DAGGE OCH JH ILLUSTRATION: JH

Förvandling

● Någoting därinne
brister ibland
likt marmor
till skiraste kinesiska porslin
förklätt
det som om onsdagen
är skottsäkert
kan under
torsdagen
gå i tusentals bitar
av en enda
fallande tår

JANNE W

Elementen skapar

● Bara i din närhet kan jag vara den jag är
Plötsligt klarnar rösten, tanken blir så klar
Då du gått, som något lägger gift i orden
Med dig behövs varken lögn eller försvar
Då du går kommer höst till jorden
Men tussilago blommar när du är här
Morgon din mor, Midsommar din far
När du gråter tröstar Himlens här
De sjöng dig till sömns på din första dag
Om sommaren dig lustens ängel trår i dans
I hans ögon brinner underjordens eldar
Väna och smeksamma är orden
Rösten skjuter flammor då han läser sina ord
Just då vill jag inte vara någon annanstans
än just där

JANNE W

En trapp vid Mariatorget

● Ännu en jobbig kväll och natt, jag känner mig ledsen, det är jobbigt det här och jag önskar ingen att råkar ut för det här. Jag mår väldigt dåligt av att leva så här. Oj, oj, oj nu är jag i Fruängen och ska till en trapp vid Mariatorget för att sova om det går. I morgon ska jag gå hem till min bror vid sex-sju tiden på morgonen. Jag fortsätter att skriva om en liten stund.

Klockan är 20.49 och jag är nu på väg till Mariatorget och trappen, hoppas att jag kommer in. Jag är väldigt trött och ska sova en stund om det går. God natt hela Sverige, sov gott klockan är 21.00. Jag träffade Peter "Kråkan" och fick sova hos honom för att han är min vän, "I love him", klockan är nu 23.41.

Tack.

Fredag 18/11. I kväll träffade jag Kråkan, jävligt trevlig kille fast det går inte att umgås med honom när han är onykter och nu är denna dag slut.

PETER

Att få kol

● Jag fick diagnosen Kol i oktober 2015, då jag fick blåsa i ett litet rör. Det var en jättegullig läkare som heter Jonatan som jobbar på Marias vårdcentral som ordnade remissen. När jag fick reda på att det var Kol jag hade blev jag verkligen rädd. Anledningen att jag skulle testa det var att jag blev ganska andfådd då jag sprang upp för trappor snabbt.

Jag blev väldigt rädd för jag trodde faktiskt inte att det skulle drabba mig, hur skulle jag göra nu?

Jag minns att jag hade några cigaretter kvar, tog upp asken ur fickan: "ta dom här", sa jag till Ronny. "Ok", sa han, "vad bra att du inte tänker röka mer". "Nej aldrig mer", sa jag med bestämd röst, det var ganska precis sista oktober.

Jag måste fixa att låta bli dom här giftpinnarna, dom ska inte få förstöra mina lungor mer. Men veckorna gick och jag började röka i mars, 2016 igen, men då rökte jag lite då och då.

Men till slut var inte det heller bra, nu måste jag ta ett riktigt beslut, så första juli i somras gjorde jag ett försök till. Jag höll upp hela juli, augusti, september, oktober och kände att jag började må riktigt bra.

Men då kom kallduschen över mig igen, för ungefär tjugonde oktober förra året började jag lite smått igen och sedan vart det mer och mer, så vart det en Spirometri igen. Det visade sig att jag har svår Kol så nu slutade jag absolut en gång för alla.

Och nu har det gått bra, därför vill jag säga till er som blir andfådda – sluta röka om ni kan, för det kommer att sluta med att vi som röker vi får faktiskt sluta våra liv antingen hemma eller på något sjukhus med syrgas och det vill man ju inte. Jag blev i alla fall väldigt rädd, så jag ska fortsätta att hålla mig från rökningen.

LENA FREIJ

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Hängivenhet

● Att hålla fast vid en idé kan vara katastrofalt eller helt underbart. Att hålla fast vid en människa, samma där.

KERSTI

Till Chester

● Dagens sanning: Idioter och patrioter, öppna ögonen och se på denna stad som vi alla lever i. Ja, den ger mig feber.

Pundare och alkisar, springer kors och tvärs, bara för den hem-ska cirkeln med horse, tjack och bärs. Kom igen och greppa läget, våga ta steget mot denna tunga och hemska pärs. Ta Chester som ligger i en kall och smutsig trappa i Gamla Stan, vem kunde ana?

Polarna såg ju honom vid liv, ett par timmar tidigare just den dan.

Med en spruta i sin arm, hans unga liv fick sluta.

Bara för att det var så jävla schysst att skjuta. Så vad jag vill säga till alla nyfikna unga och ovetande är att ni ska akta er. Ty dag för dag så blir ni bara fler och fler.

Tillägnad min vän Chess, RIP.

MISCHA

Snömonster

● Vinden friskar i, träden nästan viker sig. Lyktstolparna gungar hit och dit. Snöflingorna flyger runt, runt som spetsiga nålar, dom far rätt in i ögonen, ser ingenting när jag försöker ta mig framåt längs stigen full med kvistar och stora grenar. Tänker... "tänk om man får en sån stor gren i huvudet?" Det gör nog ont. Har fullt sjå med att se var jag sätter fötterna trots snöflingorna som pinar mig i ögonen. Kisar och tittar på alla snöflingorna och tycker att alla flingorna ser ut som ett stort oroligt monster som far runt, hit och dit för att hitta någon dom kan plåga.

MAGDALENA 407

Till Dig

● Välsignad varje morgon
Var hälsad Syster Sol
Som värmer och belyser
Din skönhet, Moder Jord

Välsignad varje ny dag
Var hälsad varje stund
Timmar, dagar, veckor
Glädje var sekund

Välsignad varje kärlek
Var hälsad kärleks år
Sår frö i största ömhet
Som läker sorgens sår

Var hälsad varje vänskap
Som älskar här och nu
Ärlighet och livslust
Välsignad vare du.

JANNE W

Fjorton år

● 14 år kantade av lycka för att du fanns. Du lärde mig att livet var allt utom en dans.

Men även många år fyllda med sår, höst som sommar och vår. En del olyckliga år, kommer aldrig glömma när vi åkte Harley en hel dag bara du och jag. Vi var lika vi två. Man tog dagen som den kom, glömmer aldrig den dagen polisen kom och du försvann. Jag vill att min kära älskade fadersgestalt ska veta att du all min respekt vann. Du var hård men rättvis på ditt vis, jag vet att du älskade mig precis så mycket som jag älskade dig. Det var bara synd att du bara sa det en enda gång till mig. Dagen efter var du borta, jag kunde inte fatta.

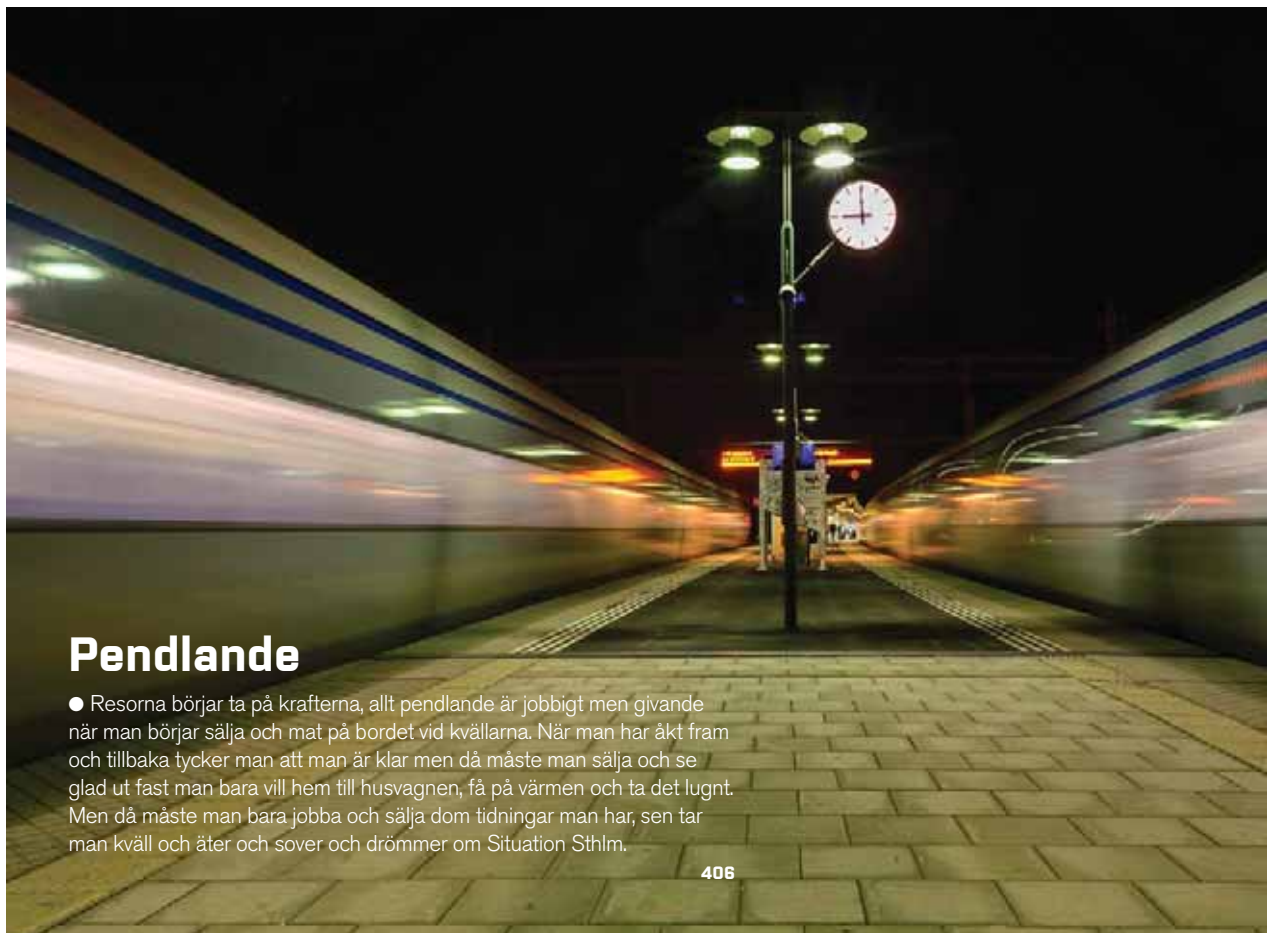
Du uppfostrade mig att tackla problem och aldrig fly men det du gjorde, fick mig att tappa fattningen och fly bort, bort. Längre letande jag efter lyckans borg och många år senare fann jag kärlekens borg, "min familj" och som tröst för min trasiga själ har jag min älskade "juvel".

MICHA

En lång resa

● Härifrån till evigheten en resa så långt borta. Därför nätterna mina blir så korta. I livets hårda skola behöver vi alla en vägvisare. Ibland

Pendlande

● Resorna börjar ta på krafterna, allt pendlande är jobbigt men givande när man börjar sälja och mat på bordet vid kvällarna. När man har åkt fram och tillbaka tycker man att man är klar men då måste man sälja och se glad ut fast man bara vill hem till husvagnen, få på värmen och ta det lugnt. Men då måste man bara jobba och sälja dom tidningar man har, sen tar man kväll och äter och sover och drömmer om Situation Sthlm.

406

CCO PUBLIC DOMAIN

kan det kännas som att man står på världens högsta berg och inte kan klättra ner.

Då ser jag mig omkring men jag ser inga fler, om du fanns här kunde du visa mig vägen ner. Somliga föds

med allt, glider genom livet och bara tar allt för givet. Hade man inte haft en familj att stötta sig mot när tiderna var hårda så vore nog allt förgäves. Då kunde man lika gärna stelna till en staty av Archimedes.

Någon gång kanske vi ses, man kan förlåta men aldrig glömma, men dig kommer jag aldrig döma. Ur motgång kanske lyckans sång någon gång kommer att spela för mig. Jag hoppas innerligt att den

gör det för dig. Till dess kämpar jag på, med allt vad det innebär. Men jag svär, dig i mitt hjärta jag alltid bär.

MICHA

ARILD VÄGEN

Så att allt åter fick en själ

● Vi alla har väl en dröm? Och vem avgör vilka drömmar som är värda att få en röst? Den som innerligt eller passionerat brinner, eller den vars låga nästan slocknat, men vars drömmar brinner?

Själv var mina mål högt svävande och många, likaså mina drömmar. Tills allting rasade. Och raseriutbrottet på datorn ledde till ett samtal till psykjouren. Vid första fallet rasade marken under mina fötter. Andra fallet började det ynkliga hoppet att sina, och det tredje fallet föll även en dansares dröm i kras då tyngden av medicinerna hängde som ett svart moln ovanför. Jag hade nått botten. Trodde aldrig att det skulle hända, men det gjorde det.

Där fanns kylan, och inga väggar att gömma sig innanför, och man fick där lära sig hur mörkret kunde värma.

Till en början fanns inte ordet drömmar längre. Men allt eftersom tiden gick växte de till guld och gröna skogar. Jag vet inte vem man är utan mörkret, men underligt nog gav hemlösheten drömmarna ny kraft och innebörd. Först kom längtan efter en stor varm säng. Den

andra drömmen var en stor varm och skön vattensäng med lila sidenlakan. Inga gränser fanns längre när drömmarna tog vid, för de var mina egna.

En dröm kan väl inte vara fulländad om den kantas av gränser likt staket runt en gräsplätt på en stor sommaräng som tillhör någon annan? Men nu växte drömmarna likt ogräs och en helt ny värld öppnade sig. Min och min kärestas drömmar flätades samman och ett eget Café med musik och poesikvällar, med spa i källaren för medlemmar var nu vår ultimata framtid. Den nya värld som längtans kraft lurat mig in i hade jag kanske aldrig mer fått känna om jag inte först fått detta kyliga uppvaknande. Nådde botten så att jaget fick veta att en botten fanns, och nu kan det ju bara bli bättre.

I mörkret föddes längtans och strävans krafter åter, och då fick allt en innebörd och mening, så att jaget orkade klättra sig upp ur djupet utav betong, efter att ha stirrat de undermedvetnas monster i vitögat.

Så att allt åter fick en själ, och så att stjärnorna fick glänsa igen i frostiga vinterkvällar.

EMMA SÖDERBÄCK

Vad göra?

● Vad är jag vad är vad jo, vad är jag och jag är glad här på första dag av livet kvar. Där jag har mig själv, en far en mor så rar två små barn så stora nu åh, herregud så tiden bar i väg med fart. En lillebror med trinda lår i för stora skor omkring han går i rock och hatt fyrtioåtta år fick tiden fatt känns som i går men vad göra åt den tid som går.

JAN WALLIN

MED EGNA ORD

Inte ofta det händer mig

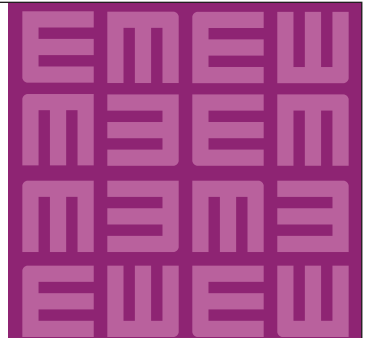
● I lördags kom jag in i en port, jag var jättetrött och jag behövde sova så jag gick högst upp, klockan var cirka 23.00 så jag tog fram mitt lilla täcke och lånade en dörrmatta att ligga på. Men när jag sovit ungefär en timme så hörde jag att porten öppnades där nere, det var en herre. Jag ställde mig upp men han bad mig att lägga mig igen och sa att han inte tänker ringa snuten "men du får inte kissa i trappan och städa efter dig". Han var verkligen snäll och trevlig och så frågade han om jag var hungrig, då svarade jag att det var jag, så han bad mig vänta medan han gick in till sig och detta händer inte så ofta, inte för mig i alla fall. Men så kom han ut efter en stund med tre ostsmörgåsar, ett glas mjölk och en kopp kaffe och bad mig att ställa fatet och kopparna utanför hans dörr när jag var klar, han sa god natt och gav mig

hundra kronor och gick in till sig.

Jag sa god natt till honom och åt upp mina mackor och drack mitt kaffe, sedan la jag mig ner proppmätt och somnade. Jag vaknade 05.30 ungefär och packade ihop mina saker och gick.

Just nu har jag ett jävligt jobbigt liv och jag mår väldigt dåligt av att leva så här. Jag lever på att sälja Situation Sthlm och om jag kan skriva fortsättningen om mitt liv så kommer det mer om mig och mitt leverne på gatan. Jag trodde aldrig att jag skulle hamna i den här situationen, tack för att ni läser det jag skriver, jag tycker om att få dela med mig om mitt liv.

PETER

Vi bryr oss om
människorna husen
och staden.

einarmattsson.se

EM
EINAR MATTSSON

Äntligen nåt eget

● Efter flera år utan bostad är beskedet här nämligen att jag tisdag 3 januari 2017 klockan 13:00 verkligen tillträder lägenheten.

Förmiddagen kommer jag ägna åt att köpa möbler samt tv och basvaror samt en hel del andra saker som en lägenhetsinnehavare kan behöva i rappaste rasket, samt mattor. Porslin och glas men ej bestick

och säng, soffa, bord, stolar med mera.

Det har tagit nästan tre år och många turer med kommun med flera att få denna etta med sovalkov, litet kök samt toalett. Nu sitter jag på SJ på väg upp kl 08.22 och en person med bil väntar när jag är framme 09:55 och vi skall på Erikshjälpen samt massa andra anhalter och handla upp det som behövs, nu

har jag madrass, lakan, kudde, surfplatta, laptop, Iphone samt kläder, resten behöver jag.

Tjoho. Äntligen en lägenhet, som jag har sovit på parkbänkar, källartrappor samt hos vänner och syskon med mera. Nu skall jag bo i Söderhamn tre veckor cirka och typ två-tre dagar till en vecka i Stockholm framöver, sen äntligen ha något eget.

KAPINJUS

VÄDERKVARNEN "Jag målade av en bild av en väderkvaren som jag hittade på nätet, det är väl kanske tre år sen jag målade den. Den är målad i olja, originalmålningen är väl cirka 30 x 40 centimeter, målad på en pannå med spänd duk. Det finns en väderkvaren vid Gullmarsplan, bland annat". Johan Bäck

Hjälpte mamma

● I tisdags var jag på Ica Maxi i Nynäshamn och sålde mina 14 tidningar, sen åkte jag till Södertälje för jag skulle träffa min mamma på Södertäljeakuten. Jag måste följa med henne och vara sällskap och hon ville inte sitta ensam där för jag ställer upp för min mamma hela tiden, var hon än ska åka någonstans. Sen åkte jag med

henne hem och sov över där. Hon behöver har sällskap på kvällen så det inte händer min mamma någonting. På onsdags morgon fick jag gå och handla till mamma. Sen åkte jag med bussen från Nykvarn till Södertälje Centrum och tog tåget till Stockholm Södra och gick till redaktionen och köpte tidningar. Sen åkte jag till Söder-

tälje och sålde mina tidningar. Jag hade 25 tidningar sen hade jag 12 tidningar kvar till torsdag, då åkte jag till Ica Maxi i Nynäshamn och sålde mina 12 tidningar. Det har varit stress hela dan för mig i dag. När jag var färdig sen åkte jag med bussen hem och nu ska jag ta lugnt hela kvällen.

SUSANNE 294

Verner Vögeli

● Vi femtiotalister kommer ihåg *The Muppet show* och "svenska kocken". Svenska kokkonsten hade typ uruselt ryckte, den svenska kocken var lite halvt clownaktig och viftade med en köksgrej i handen, how, how, how.

I dag går svenska kockarna från vinst till vinst i internationella mattävlingar, all ära till detta. Men det är mestadels maträtter som rika människor som bor på femstjärniga hotell har råd att äta eller laga hemma. Jag var diskare på Operakällaren på åttiotalet, kockarnas chef hette Verner Vögeli. En genomgående fullständig gentleman som alltid hälsade på oss hierarkins lägsta, diskare, i hissen eller hade något vänligt ord att säga.

Han var mannen bakom enkla nyttiga rätter som alla hade råd att köpa eller äta, den svenska husmanskostens fader som senare också gjorde boken hur man kan laga bra, nyttig mat till vettigt pris. Han medverkade också som tv-kock med samma österrikiska matlagningsfilosofi och svensk husmanskost.

Att gå ut och äta på restaurang i dag börjar bli mer och mer välmående rika människors ensamma rättighet. Så kanske skulle vi inte glömma Verner Vögeli och den svenska husmanskosten.

LIVINGSTONES

Femtio kubik

● Jag hade en gång en gammal moped med gengasaggregat och aktersnurra, bensin regular eller vresig ved Victoriamotor och kaffeherura

Lynnigt och ojämnt var dess humör, som en elak gammal mattefröken med rejält tilltaget avgasrör där man ej såg ett skit i oljeröken

En maskin så röd likt kärlek o harm som hakade upp sig uti flottören Gärna slog eld om den blev för varm Monterad med skruv, mutter o snören.

JAN WALLIN

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

Abaton
PRODUKTION AB

ALM

bee

BYGGNADS

ELMZELL ADVOKATBYRÅ AB

ABF

ARBETARNAS BILDNINGSFÖRBUND

**ANDERS
BODIN
FASTIGHETER**

bergkrantzarkitekter

Capio Geriatrik

**ENERGI
FÖRETAGEN**

**FRÄLSNINGS
ARMÉN**

Acne 艾可尼

APOTEK ICA

BESQAB

Capio Ätstörningscenter

**Gröna
Lund**

Active Catering
SEDAN 1986

AL
ATRIUM LJUNGBERG

betsson

Capio Maria

ERSÉUS ARKITEKTER AB

**Grönsakshallen
Sorunda**

advokatfirman **Althin**

fonden

Beving

CEDERQUIST

Ersta diakoni

H2M

advokatfirman **sallnäs**

Bilprovningen
Din trafiksäkerhet sedan 1963

centric

Fastighets

HAMMARBY IF

ADVOKATFIRMAN **ÅBERG & CO**

BJÖRN AXÉN

**CHINA
TEATERN**

frank ADVOKATBYRÅ

ADVOKATFIRMAN **Thomas Bodström**

ashurst

BokningsBolaget

Colly
ETT FÖRETAG I INOÜTRADE

HANSA PROJEKT

afa
FÖRSÄKRING

ASSA ABLOY

BOLIDEN

**CONTURA
BYGG AB**
www.conturabygg.se

HAMMER & HANBORG

Akademikerförbundet SSR

Attendo

**Bonnier
Fastigheter**

COWI

FAMILJEBOSTÄDER

**HEBA
FASTIGHETS AB**

**Akademikernas
a-kassa**

Autoexperten

BOBY
BOTKYRKABYGGEN

Danske Bank

FCG

Hertz

Alfred Berg
1863

AV-HUSET

Brandkontoret

DANVIKHEM

FF Profilreklam AB
www.ffprofilreklam.se

HMXW arkitekter

ALLBA

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

brunnberg&forshed
ARKITEKTKONTOR AB

JICE

Flinks JÄRN

HMXW arkitekter

**Brücke
diakoni**

dina Dina
Försäkringar

Folkhem

BTH BYGG

EM
EINAR MATTSSON

Fora

BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN
BF

Electrolux

FOURSIDE

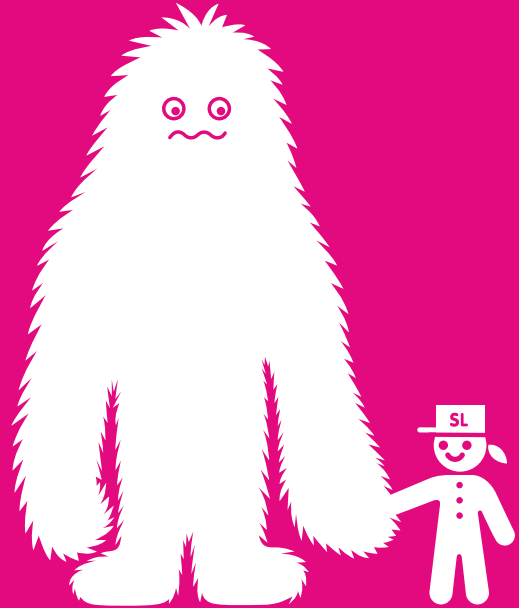

Tips från
SL!

TRYGGARE RESA!

Alla ska känna sig trygga när de reser med oss, oavsett vem man är, vart man ska eller när man åker. Därför vill vi uppmärksamma dig på vårt trygghetsnummer 020-120 25 25. Trevlig resa!

TILLSAMMANS FUNKAR ALLTSAMMANS!

STOCKHOLMSKRYSSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du bläddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönda radioprogrammet *RadioSkugga* från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med *Situation Sthlms* logga på.

Förra månadens vinnare:

Skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga*:

Mona Henriksson, Borlänge

Nyckelband:

Britt-Marie Stjärnfelt,
Västerhaninge
Agneta Petterson,
Sandviken

Se förra månadens lösning på sidan 56.

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan *Situation Sthlm* och tidningen *Kryssset*, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

HACK I HÄL	MAT-RÖRAN MUSEI-PJÄS	DEN KOMMER EJ MED DE SMÅ	BENDEL GLIDER	MONO-POL-RUTA				
RANK								
STAD-ENS LJUS			RÄCKA HÄNGER BI-LAGAN					
SITTER UR-VUXET				SPOLATS				
MENA FIRMA-FORM	SKAPA GJORDE DET FÖRE HALKAN?			FÖLJER IBLAND GIV GOJOR		FAGER ÄR VÄL 18 ÅR	En storslagen vy. Varifrån är bilden tagen?	
			SAGO-MONSTER FÖRMÄN			KORT ÖRIKE	VILLE GÄRNA KRAMA MOWGLI	
			BLÖT-DJUREN			VERKLIG		
ABBA-B		ÄTLIGT OGRÄS	GRIPA BORDS-BÖN	ÖSTER-SJÖ FIRAR MED OTTO			ÄR SLAKT-GRISEN	
ÄR VIND-FLÖJEL-AKTIGT							FICK LURAD	
BELÄST	LEVER PÅ ANDRAS ÄTANDE					LEKMAN-NENS HANT-VERK	GÖR LÖPP VID SKOTT	SMÄL-TER ISEN MILITÄR-BAS
POESI-PARTI			DE KAN FÄNGAS I EN KISTA	DRA PÅ BANDEN	STIRRA			
HAR NOCK NOCK	PAMPIGT RÄDDAR RIKA SYNDARE					UT-STRÄCKT		
BRUKAR KAR-BADARE			STILLA GÄNG	FITZ-GERALD		KAPAD VARA	STRECK	SPELADE SAGO-MORMOR
TE FÖR KEMIST					SYDD ÅSNA	VIMMEL-KANTIG		
				SPA		ÄR SMA MÖSS? BONUS-BEGREPP		
SINATRAS ... PACK		NÄGON		PÄ-PEKADE	LEJON-MAT I GAMLA RÖM			
FAMILJ MED ANOR							NÄGOT KNIV-SKARPT	

Konstruktor: Marie Peterson-Engnell Foto: Bigstock © Bonnier Korsord

Namn:

Adress:

Postadress:

Skicka in ifyllt kryss senast 14 februari till:
Situation Sthlm
Timmermansgatan 38
118 55 Stockholm

SVEPET

Hjärnan "sliter sig och flippar" när **Martina Montelius** skriver **sid 59**
Med ungdomsrysaren *Rum 213* gör **Emelie Lindblom** regidebut **sid 61**
Martin Kellermans proffsslacker **Rocky** går på Spritmuseum **sid 62**

SELMA BRONN LIND

Annika Norlin stod emot viljan att göra låtarna stora

MUSIK MED NYA PLATTAN DÄGGDJUR VILL HON ÄT DEN MJUKA KÄRAN INOM OSS

ANNIKA NORLIN ÅR tillbaka med *Däggdjur*, ett nytt album under Säkert!-flagg. Tio år efter den självbetitlade succédebuten och sju efter nästan lika hyllade *Facit* tycker hon att förväntningarna är lägre än vanligt.
– Jag har hållit mig borta ett tag, men det är ändå läskigt som fan att släppa skivan. Vi ville åt den lilla mjuka kärnan som finns i alla människor under alla lager skyddsmekanismer och för att komma dit var jag tvungen att själv visa mig så svag att lyssnaren kan lägga ner sina egna vapen. Jag sjunger om ensamhet, att

bli äldre, att det är vår och man vill ligga runt.
Tillsammans med producenten Henrik Oja bestämde sig Annika Norlin för att stå emot viljan att göra låtarna stora och att inte nödvändigtvis täcka över alla sprickor. Hon säger att hon var tvungen att bygga upp styrkan i sig själv för att visa sig "så liten".
– Man vill ju verka cool liksom, och det har vi gått emot ganska brutalt. Språket är också ofta så enkelt som möjligt. Jag tror att alla människor egentligen är ganska lika, om man skalar av alla lager av skyddsmek-

kanik i oss, och det är ett tema på *Däggdjur* sett till både vad texterna handlar om och vad jag hoppas att folk kommer känna kring den.

DEN URSprungliga Planen på någon slags musikalskiva i stil med Agnetha Fältskogs *Elva kvinnor i ett hus* fast med olika sångare lades ner, men det är flera kompisar och bekanta som har bidragit med sånginsatser.

– Nu blev det som det blev, ungefär hälften sjunger jag själv för att det var nödvändigt eller kul, och en del låtar hamnade ännu närmare mig själv när andra människor sjöng dem.

En av de medverkande är den legendariske Jakob Hellman.

– Jag trodde kanske inte att han

JAG GRÄT NÄR HAN SJÖNG IN DEN, TONARTEN VAR Egentligen FEL FÖR HONOM MEN HAN VÅGADE SJUNGA ÄNDÅ.

skulle vilja, men jag gav honom några olika låtar och frågade om han ville sjunga på nån av dem och hans svar var varje låtskrivares dröm, att han skulle svara om ett tag, för han ville testa låtarna själv först, låta dem skölja igenom honom och se om han hade nåt att ge nån av låtarna. Sedan svarade han att han ville vara med på "Stilla utan hat".

– Jag grät när han sjöng in den, tonarten var egentligen fel för honom men han vågade sjunga ändå. Resultatet blev så sårbart, i den mån man kan låta sårbar om man har en röst som hans.

SINGELSLÄPDET "KOMMER HÄNDA" är den enda låten med upptempo på *Däggdjur*, men egentligen skulle det inte ha funnits någon sådan alls.

– Men "Kommer hända" vägrade vara lugn, så då fick den låten vara upptempo ändå. Den handlar om hur bisart vi faktiskt betar oss när det blir vår, det är svårt att göra en ballad om det.

DAVID BOGERIUS

MARIA HAGSTRÖM

Postverket av Charles Bukowski

BOK Carles Bukowskis skrev sin debutroman på tre veckor. Han hade precis sagt upp sig från posten och om det behövs han berättar om åren mellan 1952 och 1969, om livet som brevbärare, dåliga arbetsvillkor, kvinnohistorierna och de sköna och osköna originalen bland kollegorna. Men bokens Henry Chinaski, Charles Bukowskis alterego, drar sig inte för att sätta sig emot förmännen, han spelar på trav och super och knullar. Det ibland grova språket fick mig att tänka att jag inte borde gilla boken så mycket, men jag gör det ändå och kanske just därför. Han skriver som han pratar, slängigt och med mycket humor, från ett underifrånperspektiv.

ULF STOLT

"Hornsgatan" Stevie Klasson

LÅT Sextonde och sista spåret på samlingsplattan *The Southside Cavern, Vol 1* från 2015 är en riktig pärla. 5 minuter och 33 sekunder lång. Instrumental. Akustisk. En grusögd dobro valsar runt i en simpel mollfigur, efter drygt en minut kommer en slidegitarr in från vänster i mixen, efter ytterligare någon minut ännu en slidegitarr, nu lite till höger i mixen.

Melodin rör sig egentligen bara mellan två toner, emellanåt en nedåtgående figur som upprepas av både slidegitarren och dobron mitt i mixen.

Alla som vandrat Hornsgatan hem en sensommarnatt vet att gryningen låter precis så här.

Lösning kryss #233

Se förra numrets vinnare på s.55.

1	G	A	N	A	S	C	H	8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
2	S	K	U	N	K	A	R	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
3	K	O	R	A	M	O	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
4	V	A	R	A	R	M	S	11	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
5	S	A	F	I	R	A	G	A	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
6	V	A	R	O	M	B	A	L	E	13	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
7	S	A	F	I	R	Y	L	L	E	14	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
8	R	A	D	D	B	U	A	R	A	15	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
9	S	A	H	A	N	S	D	O	T	16	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
10	O	L	A	L	O	C	K	I	S	17	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
11	Ö	V	E	R	S	K	A	T	T	18	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
12	S	T	O	F	T	E	T	T	I	19	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
13	S	A	F	I	R	A	N	I	L	20	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
14	S	L	Y	R	U	N	I	K	K	21	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
15	S	K	A	L	L	V	A	N	N	22	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
16	O	T	T	A	W	A	E	G	A	23	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Foto: Henry Moshizi
Stylist: Ulrika Eriksson

 NATURKOMPANIET

SVEAVÄGEN 62 | HANTVERKARGATAN 38-40 | KUNGSGATAN 4 | KUNGSGATAN 26
MALL OF SCANDINAVIA | TÄBY CENTRUM | SICKLA KÖPKVARTER | ODENGATAN 50
WWW.NATURKOMPANIET.SE

Foto: Charlotte Gyllenhammar

Charlotte Gyllenhammar

Natt

Charlotte Gyllenhammar är konstnären som har sitt eget universum. Ett universum som fascinerat omvärlden ända sedan 1993, då hon hängde en gigantisk ek, med rot-systemet uppåt på Drottninggatan i Stockholm. I den retrospektiva utställningen *Natt* visas Gyllenhammars fotografi, skulptur, film och projektioner.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet sön-ons 9-23, tor-lör 9-01 | fotografiska.se

Fotografiska

PARTNERS

Clear Channel

ineko

MELLERUDS

OLYMPUS

SCA
Care of Life

TELE2